

౩౦౪౭౧౨

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

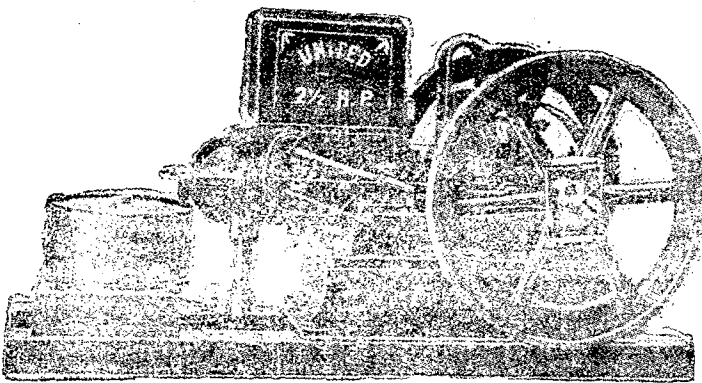
VOL. 3.
సంపుటము. ౩.

చెన్న పట్టణము 1916 నం. జూలై నెల 21 వ తేది శుక్ర వారము
స శ నా మ సం వ త్స ర ఆ పా థ మా స బ హు శ స ప్త మి 2.

NO 95

సంచిక ౬౫

యునైటెడ్డు వెట్రోలు యింజనులు, పంపులు

ఇదివర కన్న భూమి మనము కనియ్య
బియ్యం యెరుగఁజుటకంటెయూ సాధారణ
యూగా నీరుతోడుకొనుటకు ఉపయోగింప
బడిచున్న యేకములు మోటారు వగైరా
లన్నిటికంటెను నులభముగా పనిచేయు
బహువిధము అతిస్వల్పధరలకు దొరకు
నవియూ అయిన యీవిన్ని యింజనులు,
పంపులు శ్రవసాయదాన్లు, కిడితర చిన్ని
మిషనులను స్వ తంత్రముగా పాపించి
లాభములను పొంద గోరువారికి వార్త
పాపిటి భాగ్యదేవతలకలె ననుమరియి.

ఇదిచిన్ని పిండియంత్రములను, నూనెయంత్రములను, ప్రతియంత్రములను, ధాన్యపు యంత్రములను, సోదా
వాటరు మెషీనులను, అచ్చయంత్రములను నడుపుటకు అతి యుపయోగకరమునవి.
ఇది కిరణసాయములను అతితృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. యెటుంటివాని చేతనయినను నడువబడును.
109 కలయవారలు ఈక్రింది చిరునామాగల సోల్ ఏజెంట్లుకు వ్రాసి యావత్తు సంగతులను తెలిసికొనగలరు.
జి. యల్. శాస్త్రి అండ్ కో, 20, సి. సెకండు లైను బిచ్, మదరాసు.
వ్రాసినది: బెజవాడ.

Magic Cure! Marvellous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Doses 0-8-0
Descriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

కస్తూరి

వివ. జ్వరములకు, కలరాకు, నుంగి, బాతెంతో, ము
ముల వారములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, తుప్పికి కస్తూరి
యొకయోగమైన నుంగి సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి
బుగారమున కన్న ప్రయోగములేదను, నవరస నుయము
లందువోరకుట దుష్టము. మా డిపోజంట్లకి కస్తూరింబందిత
కస్తూరిను లేవియును తేర్చబడవు. ఇంతవరకు మాతాభయండి
కొనిన వారలకివివయము తెలిసియున్నది. కొనినవా గొకసారి
పరీక్షించినవిజము. తెలియగలదు. అట్లు చేయుటలను కలిలి
కస్తూరిని గొని మోకపోరు తులం 1-కి రూ 80.0-0
గోకోజనము తులం 1-కి రూ 7.0-0
అమ్మతాంజనం డిపో, 7, తంబు సెట్టివిధి, మదరాసు.

Silks I
అద్దలారా!

Silks II

Silks III

నాగరికత హెచ్చినకొలది ప్రపంచము అందమగువస్తువుల విభింపించుచున్నది. జనులు తమ కీరసౌందర్యము
కు కలయు వస్తువులకొరకు ప్రయత్నించుచున్నారు. మనకీరమునకు అందములేచ్చు వస్తువులన్నిటిలో మనము ధరించు
వాస్తవే ప్రభుభవమైనది. అందుచే జనోపయోగముకొరకును, మా స్వలాభము కొరకును, జపాన్, మారత్, బెంగళూరు
మొన్నగు స్థలములనుండి మేలైనపట్టు తెప్పించి అనేక అందమైన అంచులలో (సెల్లారంచు, గోరంచు, దక్షిణాంచు,
మామిడంచు, సిండికల్ అంచు వగైరా) ఎక్కువసాధ్యము, తిలుచు, తథువు, చ్చుగువుగల్, ఖండువాలు, చీరలు, పంచ
లును, కోటుతానులు, తలగుడ్డలు లోనగునవియు నేయించుచున్నాము. ఇదివరలో మావడ్డబట్టలు ఖరీదుచేసిన వారిలో
కలుపురనుండి నూతనదైన మౌగ్యతావశ్యములే మేము తెయారవెయి. బట్టలయొక్క ప్రాశస్త్యమునకు నిదర్శనము.
విలయపాద ఈక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

	ఖరీదు	వెడల్పు అంగుళములు	పొడవు గజములు
మారత్ పట్టు ఖండువా తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	12-0-0	47	8
మారత్ పేక ఖండువా, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	10-0-0	47	8
జపాన్ పట్టు ఖండువా తెలుపు	7-8-0	47	8
మారత్ పట్టు తలగుడ్డ, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	27	5
మారత్ పేక తలగుడ్డ, తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	32	5
జపాన్ పట్టు తలగుడ్డ, తెలుపు	8-12-0	32	5
జపాన్ పట్టు కోటుగుడ్డ, తెలుపు	8-0-0	54	1

(159)

ముప్పన సోమరాజు, పెద్దాపురం, గోదావరిజిల్లా.

10-8-18

(469)

10-6-16

ముప్పన సోమరాజు, పెద్దాపురం, గోదావరిజిల్లా.

శారదాంబ

స్త్రీధర్మబోధిని యనునాటకం

శ్రీనివాసరామనాచార్య ప్రణీతము.
సంఘమురాచార సంస్కరణమునకు
మార్గమిందు జూపబడినది. అందరును
జదివి తీరవలయును.
వెల 0-4-0 మాత్రమే.
ప్రొఫ్టేజ ప్రణేకము.
చిరునామా:—
అంధ్రీకృతి కా కార్యాలయము,
7, తంబు సెట్టివిధి, మదరాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
వక్కిని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
తలనొప్పులమాన్పును, వాయువుపోట్ల బోగొట్టును
చార్మపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లబోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
సుసాసన గలిగి యుండును.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నార

అమృతాంజనము డిపో, ౬ ౭ తంబు సెట్టివిధి, మద్రాసు

స్వధర్మ ప్రకాశిని

మతి విషయక మాసపత్రిక
నంబర్స్ చందా రూ 2 లు మాత్రమే.
ఈ పత్రిక 8 సంవత్సరములకంటె ముఖ్య ప్రకటింప
బడుచున్నది. ఆంధ్రభాషనుండి ప్రకటింపబడుచున్న పత్రి
కలలో మతాచార విషయములను శాస్త్రసమన్వయ రీతి నను
సరించి నవీకరణమును బోధించుటకు ప్రతీక ముచోక్కటి
లేదు. ఈపత్రికకు కొంద రుదాహరణ జమిందారులు రాజ
పోషకులయి 116 రూ॥ల నియ్యబడ్డారు. కాదాపు 25
ప్రధానపోషకులు ఉన్నారు. దీనియందు ప్రకటింపబడుచున్న
"సనాతన ధర్మదీపిక శాస్త్రసమన్వయ రీతి చాతుర్వ్యము" ప్ర
మున్నగు విషయములను హిందువులకు 6 సంవత్సరములను.
4-వ సంపుటము మొదలుకొని 7-వ సంపుటమువరకు
గల ప్రాతస్థంపుటములు ఒక్కొక్కటి రూ 1-8-0 ఇచ్చెదము.
4, 5, 6, 7, సంపుటములు ఒక్కొక్కసార్వము ప్రసాదమువార
లకు రూ 5 టు ఇచ్చెదము.
తయారుచారు:— మానేజరు స్వధర్మప్రకాశిని,
గుంటూరు, అని ప్రాశ్నెది.
407

కోకిల కలవరములు

మహానాగ్నిమాంసకలవరములు భూభూతలను గుట్టవల నను మర్యాదాకారణముల కలవరము ఈ సందర్భము కోకిలలు మహానాగ్నిమాంసకలవరములను బోధించును. కాని మహానాగ్నిమాంసకలవరము కోకిలలకు మేలయిన దవలమిత సంభాషణములను కోకిలలకు చెప్పింది. ఏ చెప్పినా బాధించు ఏతి తీగ వైబాధించు కోకిలలయందుగ నే యుండెను. ఉదయము రేగంటలకారంభించి రాత్రినిశేషకాలము గడచుకొనును కోకిల తనగామును బోధించుట వెల్లడించుచుండును. మహానాగ్నిమాంసకలవరము మెలుకుల మధ్యను ఆ పంచును మధ్యర మొకప్పుడు సమాధునును, ఒప్పు దేవతామూలము వివచ్చించుచును. కోకిల సమయముల దొక్కోక్కోకిల ప్రతిధ్వని నవేక్షింపకయే వదిలదుమాడునాడు లేక కాలమున గూయుటయు గాంచుచుండును. పురుషికోకిల నున్నత సంగీతములు చెవులకు విందుగొల్పించుచు పప్పుదప్పుడు ఆడుకోవల కలరర ధ్వనులు మృదయానందము జేయుచుండును. ఆ కలరర ధ్వని వినినంతనే సమాధుననుండు రెండు మూడు మగకోకిల లలామెదాబోవును. అనేకవర్షములు పిచ్చుకవంటి ఒక యొకటి కోకిలవెను వెంట దిగుచుండుట గన్పట్టును. ఒకప్పుడది అమాంతముగా కోకిలవైకి వచ్చును. సాధారణముగా కోకిలతంతివార్తలవై నిలచుండునపుడు ఈ రెండవ వక్షిని విడిదముగ బాడవచ్చును. ఆటుల కొంతసేపుండి యాండ్ల ఆక్కిగము కోకిలవైకియుండును. అంతట నాకోకిల స్థలాంతరమునకు బోవలసివచ్చును. ఈక్షి ఎందువలన నా కోకిలను వెను వెంట దిగుచుండును? ఆకోకిల తనగూటిలో దాని గుర్తింపజేసి పెట్టె నను కోపము గాని దానినటుల వెంటబడించుచున్నదా? లేక తనకు పరమవిరోధియగు దేగయని భ్రమని దాని నటుల వెంటబడించుచున్నదామను అంతములు కలవరములుగ నే యున్నవి.

కర్ణవర్ణనమహాకోయును కోకిలను "గూడకక్షి" యని పిలిచుచుండెను. దానినడవడియంతయు ననేకలవరములగు ప్రశ్నల కాస్తా న మ్రొయించుచును. తల్లి సాధారణముగా పిల్లల తంపనిచ్చుగించును. ఏదియొయొక రహస్యప్రదేశమున గ్రుడ్ల నిడి వాని దనములతో గలచు కొనిపోయి యిదివఱకు దానజాతియన్న గూటిలోనుండును. గూడు అనునదియుగా నున్నయెడల దానియందే గుర్తింపు కట్టుకొని యెడల జేయవచ్చునది మిగుల తప్పుదామగను, అతి బాధాప్రదానము, కడు నేర్పుతోడను తగ్గవలెను. కోకిల యెప్పుడును మొదటిక్షి గూటియందుననే తనగుర్తింపును చూపుచు బ్రయాత్నించుచుండును. కోకిలపిల్లల పెంచు పెంపుడు కత్తుల నేకమున్నును ఆకాటుకముతోను కొలదిగ నేయున్నవి. ఏదియో గొప్పతీవ్రము జరిగింపుడు తప్ప సాధారణముగా కొత్తగుర్తింపు నామెంపుకులెత్తవచ్చునట్లుతో బాటుగ పూడు గుంచును. కోకిలల తమ సంతియొక్క యభివృద్ధి కొలకించుకయే ప్రయాత్నించుచుండుటగన్పించదు. తమపిల్లలై దారు కారణములగాని ప్రయాణముచేయు స్థితికి రావని తెలిసి యుండిన కోకిలలు తమ దక్షిణాభి యాభివృద్ధి బోవును సాధారణపు కోకిలన్నియు గూడ నిలువ నే చేయును నవక్షి ప్రాపకము సాధారణపు కోకిలలకు బాగుగనే జరిగి పోవుచున్నది. ఈకలవరమును గూర్చి యేమి నేర్చుకొనవలసి యున్నది?

మూడు సంగతుల నాలోచించి ఈకలవరము తగ్గ గలది.

1. ఇది సాధారణపు కోకిలలో నుండు అద్భుతసంగతి కాదు. అనేకజాతుల కోకిలలలో నీదురాచారము గలది. "కాండ్ర" అను కత్తులయందు సమాంతరముగా దారులు ప్రబలి యున్నట్లుగన్పించుచున్నది "బిల్లువర్లు" బాతికోకిల. సాధారణపు కోకిలజాతులలోనే గూడగట్టుకొనుటయు గుర్తింపునగుటయు, పిల్లల పెంచుటయు జేయును. ఆమరికాదేశపు "బాక్ పిల్లు" కోకిలలు సాధారణముగా గూడగట్టుకొనుటయు పిల్లల పెంచుటయు మొదలగు పనుల జేయుచుండును.

2. తల్లి కోకిల గడత పక్షి సామాన్యమార్గములను కట్టుబాటులను అనుసరించియే యుండును. కోకిల లో నయినప్పటికి మగ కత్తులను ఒకపాటు ఆడు పత్తులను గలవు. అందువలన అనేకవర్షములు వాటిలో సామాన్యము. "కాండ్ర" లో గూడ నిలువనే సంభవించును. అందువలన మాదా పిల్లి సంబంధములు దృఢముగా నుండ బాలవు. దానందేని పిల్లి కోకిలల పెంచుట ఇతరకత్తుల వై బడుట సంభవించుచున్నది. రెండు దినముల కొకకొక్క గ్రుడ్డు

చొప్పున మొదటి పగ్గాయము ఆరేడు గుర్తింపు పెట్టి కొలది దినములు గడచిన పిదప మరల నటులనే నాటుగైదు గుర్తింపు పెట్టుట దాని కాచారము. ఈ యాచార మొకకోకిలయందు మాత్రమే యున్నదని చెప్పవచ్చును. పరవశులవై సాధారణము పక్షుల కన్నిటికి నీది సామాన్యగుణముగ నే యున్నది. యావ్యవధియందుండు కోకిల లన్నియు గొంక లి పురుగుల దిను నలవాటు గలిగి యుండును అందుచేత నిది తమ గుర్తింపు నితర పక్షుల గూడగట్టు నుంచి కీర్ణముగ పరదేశగమనము చేయును.

(3) ప్రకృతి విభజన భిన్నములుగానుండుటవల్ల కోకిల కత్తులకు గూడగట్టు కట్టుకుండుట స్వాభావికతలు మని చెప్పు ప్రాధమిక ఎఫ్. హెచ్. హెర్బెర్ట్ గారి నూతన మన కీంప యము విశేషముగా తోడ్పడుచున్నది. ఈవై జను జంతువులలో సర్వసాధారణమని మన మెఱుంగుచుండు. కోకిల కత్తుల మితముగ గూడగట్టు గట్టుటయు, కోకిల గూడగట్టుటయే స్మరింపక హాయిగా కాలము గడుపుచుండుటయు మనము జూచుచున్నాము. గ్రుడ్ల పెట్టుటయు గూడగట్టుటయు నొకేక్షిలో గలసియుండుట ఆరేడుగా జూచుచున్నాము. ఇది కోకిల ప్రత్యేకాచారములలో నొకటిగా స్థాపింపబడినది.

కోకిలగ్రుడ్ల చరితము కోకిల కలవరములలో నొకటి. అని చాల చిన్నదిగా నుండును. మీది వెంట గట్టిగను దశముగను ఉండును. వెంటకపు కత్తులగ్రుడ్లకు సరిపోలియుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు భిన్నముగా నుండుటయు గలను. ఎవరిన కభావాలవారి కక్షిగ్రుడ్ల తగ్గదర్శనములో 400 కోకిలగ్రుడ్లు 50 రకముల పక్షిగూడగట్టులతోనుండి సంపాదించుట దివ్యవి. దీనినిబట్టి రెండుసంగతులు గ్రహించవలసియున్నవి. 1 ఈగ్రుడ్లలో కోకిల పెంపుడుకత్తుల గ్రుడ్లకంటే నే యున్నవి. 2 తక్కినవి విశేషవ్యత్యాసము గలిగియున్నవి. కోకిల మొదట తా నేక్షిగూటిలో తనగుర్తింపు మొదటపెట్టినదో ఆగూటియందే ప్రతిమారును పెట్టుచుండుటయు, చుండు ఎల్లప్పుడు నొకే విధమగుగ్రుడ్ల పెట్టుటయు, సాధారణముగా తనభూమికు లేబాతిక్షిగూడగట్టు వాటిగుర్తింపు పెట్టుచున్నాలో ఆబాతి పక్షిగూడగట్టునే తమగుర్తింపు సహితము పెట్టుటయు ఆచారములుగా నున్నవి. వై నుదాహరించుటలు పెంపుడుపక్షి గుర్తింపు మిగుల భిన్నముగనుండు తమగుర్తింపు మరలనుండు నాకత్తుల గూడగట్టునే యుండుటాడ గొన్నితప్పు లభిస్తున్న యను గ్రహించవలసిగా నున్నదని నిర్ణయించుచున్నది.

గూటిలో నన్నపుడు పిల్లి కోకిలలు చేయు నల్లరి కోకిల లకలవరములలో గొప్పదిగా నున్నది. గుర్తింపు ది యగు చిరుతకోకిల మెల్ల మెల్ల న తక్కిన గుర్తింపు క్రిందికైనను లేక పిల్లలక్రిందికైనను బోయి వానిని క్రిందికి త్రొక్కివైచి తా నాస్థానమును సంపాదించుకొనుచుండును. ఈ సంగతిని 1788 సంవత్సరములో జెన్నరు అను నతడు కని పెట్టెను. తక్కిన జంతుశాస్త్రజ్ఞులు కొందరిది సిద్ధాంతకల విరి. కొలదిదినముల క్రిందట ఫ్రెంచిదేశపు పక్షి శాస్త్రజ్ఞుడు రాస్సేయిలుగారు ఈసంగతి యభివృద్ధిచేయును, అంతలే ప్రాచీనుపు పక్షిగమన కంతటి కత్తి యుండుట యనుదగ్గ మనియు, మాతృకోకిలయే మరల మరల తనసంతానము బాడ వచ్చుచుండుననియు, ఆ వచ్చునపుడు పెంపుడు పక్షి గ్రుడ్డును గాని పిల్లనుగాని తీసివేయుననియు జెప్పెను. కోకిల తనగ్రుడ్డు నింకొక పక్షిగూటియందుంచువుడు బ్రద్దలయినట్టి గుర్తింపు భక్షించు నాచారము గలిగియుండుటవలన నీసంగతి నిజమై యుండవచ్చును. కాని 20 ఏండ్లక్రిందట న్యూటన్ గారిటుల చెప్పియున్నాడు. "పెంపుడు తల్లిగూటిలో నొకమారు తన గుర్తింపును జొరవిడిచిన పిదప కోకిలమరల తనపిల్ల నేమను నరయగోరి మరల మరల వచ్చుననుట ఆసమంజసము." అందు వలన జన్మి గారు చెప్పినది గూడ నిజమని చెప్పవచ్చును. కాని కూర్చిబుద్ధిచే చిరుతకోకిల తన నిరుగుపొరుగు గ్రుడ్లనుగాని కత్తులనుగాని క్రిందికి త్రొక్కివేయునని మాత్రము నిందాకోపణము చేయరాదు అదిమిగుల లేకప్రాయమున నుండుటచే నీ యాలోచన తోచదు. కాని తనకు విశాలముగనుండుట కొరకు కష్టమువైని నిరంతర ప్రయత్నమువైని నిరంతర ప్రయత్నము వైని తగ్గివానిని క్రింద బడత్రొక్కియచ్చును. అయినను పెంపుడు తల్లికి దానివై నాగ్రహణముగల సరేగదా. పిల్లలన్నిటిలో మిగులవైదగ్గదాగా నుండుటవలన దానివై నెక్కుడు పేర్చు గలిగియుండి దానియాకటి కృష్ణదీప్తులకు నిరంతరము ప్రయత్నించుచుండును!

"జె. ఆర్థర్ థామస్"

ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర

II

కార్య విమర్శనము.

కావ్యమునందు తల్లాగడ నూర్వకారము రావు పంతులుగారిట్లు మాపేర వ్రాయుచున్నాడు.

ఆంధ్రసాహిత్యచరిత్ర త్రేవడిన తొలుతొల్ల నే యె యదృష్టముననో గాని పృథమోద్భవమునకమునందే, యభిరామభేద మేర్పడినది. అప్పటి కార్యధ్వనియొక్క రుసగలిగి దరభావు లెన్నియోరాగా గార్వర్యాహ కోద్యోగమునకు, విజయ వీరభద్రరావు గారి వానికి నయంబులుగా నెన్ని నిశ్చయింప వలసివచ్చి, ఆగ్రహణపరిణామి కోరిరి. వారా యోద్యోగమును సంవత్సరమువరకును కాళిగ నుంచవలెన నుండుట కంగీకరించిరి గాని యాయోద్యోగ మా యనకిచ్చుట కంగీకరింపలేదు. వీరభద్రరావు గారు విద్యాలోక మానవిద్యాపంతులనియు, జేకేసీ త్రైదిక్షితులనియు, పేరపడిన వారేమనియు పేరుపొందిన వారుగాని యోద్యోగ నెఱుంగరు. అట్టివారి సామర్థ్యమునందు వీరకో సమృద్ధి చిక్కుకుండెనో, యాంధ్రలోక మూహించ నేరకుండు. ఈ విషయమును గూర్చి నేనిచ్చట వేఱుగా వ్రాయబడునది వీరభద్రరావు గారు మొన్న మొన్ననే ప్రయోచించి తమ యాంధ్రులచరిత్ర మూడవ భాగము పీఠికయందు వ్రాసిన యంశములకు, పాఠకు లను జనువుకొనుండని చెప్పిన బాంధువుని తలంచెదను. విద్యా శిఖామణిత్వమునఁ దొలఁచుకొనెనను వన్న వెచ్చి నట్టియు, కార్యధ్వనియలలో నొక్కరై నట్టియు వేదము వేంకటరావు శాస్త్రులశాత తమ గౌరవోద్యోగమున వదలి కొనుటకును లేక వీరవైమనస్యమున కేమికారణము కార్య నిర్వాహోద్యోగమునకై కార్యాదవఃపక్షిక్షితులకు వారిలో వారికి సరిపడక ప్రథమసంవత్సరమునంతయునీతిగ గడచిపోయిన దని చెప్పుట కేవల విచారకరముగనుండును.

కొంతకాలముకు, పిమ్మట, అక్కిరాజు ఉమాకాంతముగా రెట్టకేల కావదవయిండు నియమితులైరి. ఆ మన యను, రాండిత్వవిషయమునఁ బాల ప్రతిభగలవారే యని యాంధ్రలోక మెఱుంగును. ఆయనయును, ఒక్క సంవత్సరంతుమున తమదనిని వదులుకొని కుపిసవారైరి. దానికెగారణము, ఆయన చేయుచున్న కార్యనిర్వాహోద్యోగమును మఱియొకరికిచ్చి, ఆయనను పుస్తక సంపాదకునకై దేశాటన మా చేయమనుటయే. ఎట్లయినను దేశమాననీ వాడుక వచ్చినది. ఉమాకాంతము గారు భావత్రయ వికారమును, స్వతంత్రయోచనను మిక్కుటము గల గలవారు. సాహితీయ వ్యాకరణమును, ఆంధ్రలోకమునకు దేగడంగినవారు. ఆ పరి యందున్నపుడు ఆప్రాధ్యాయని కృత్రిమహితముగాఁ దొలఁచు భావకుఁ డేగలంది, రెండు మూడు సందికలు పరివర్తనోచుముఁ గారు మఱి యితర సాహిత్యమునఁ బ్రయోచించివారు. ఆ సాహిత్య మాయన చెప్పకట్టెమునని యున్నవలన లభింపజి మూడఁదోలు. ఆయన చెప్పకట్టెమునందే యాయోద్యోగమును వదలిగావుటతోడనే వ్యాకరణ ప్రకటనము కూడ నాగిపోయినది. పరివర్తనంటి విద్యత్సమాజము, అట్టి పుస్తక ప్రకటనమునకు సాహిత్యము చేయుటకు బదులు, కలిగిన ఫలితమునబట్టి దాని నాపుచేయుటకు సాహితీవేదని చెప్పరని వచ్చినందులకు విచారముగనున్నది. వీరభద్రరావు గారు యాంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగ ముద్రణమునకుఁ గలిగిం యాయోద్యోగమునకుఁ గూడఁ గొంతవరకుఁ బరివర్తై కారణమైనదని వారు పీఠికయందు వ్రాసెయున్నాడు. పరివర్తన పరివర్తనపుట్టులకు జనుంతి రాదు య్యపంతులుగారిని వ్రాసెయున్నాడు. పంతులవారు ఆంధ్రుల చరిత్ర వ్రాయుచున్న వీరభద్రరావుగారికి మిత్రులై వారి కార్యమునకు సాయపడుటకు బదులుగఁ దమకు, కేవల ప్రతి పక్షులయినదియు దానికెగల కారణములు చెప్పఁదగినవి కావనియును వీరభద్రరావు గారు వ్రాసెయున్నాడు. ఆయాంతర కారణము లేవియో పుజలకుఁ దెలియక పోవుటచే వారును వీరును కూడ ఏకకార్య పునర్వత్తులగుటచే గలిగిన మకో వికారమే వీరభద్రరావుగారికి కారణమని సహాయమున కంత రాదు కారణమై యుండునేమోమని యూహింపవలసి వచ్చి నది. దిక్పర్యవేక్షణముగ, అధికార నియామకమునందలి సౌమనస్య మిండుఁ జూపినాడను. తత్సారోత్సర సౌభాగ్యము ముందు వ్యాసమునఁ జూపఁదలచినాడను.

భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము

భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము స్థాపించబడెను. దీనిని మొదట నంబోవరముగా నున్నది. భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము స్థాపించబడెను. దీనిని మొదట నంబోవరముగా నున్నది.

ఈ విశ్వవిద్యాలయము ప్రస్తుతము హిందూ దేశములో ఉండు విశ్వవిద్యాలయములకుంటిది కాదు. మన ఆర్థికస్థితి లోను మన మాక్రమించుకొనిన స్థానము కాక శాస్త్రోపాసకులు స్త్రీ లాక్రమించుకొనకలసియున్నదనియు, వారాస్థానము వాక్రమించుకొని, కుటుంబ సంరక్షక దేశసంబంధ ధర్మముల కర్తవ్యముతో నెరవేర్చుటకు మన శక్తినింపించివద్ద కాక ఇంకొకవిధమున విద్య నభ్యసించుట యెక్కుడు క్రయోజనకారిగా నుండునని మనవారు తెలిసికొనుచున్నార.

యద్యదనుభవపూర్వక నిరాకరింపబడిన యుద్యోగములలో ననేకముంది అంగ్రేజుస్త్రీలు ప్రవేశించి పురుషులకన్న నెక్కుడు విపులజ్ఞానంతో కార్యము నిర్వహించుచున్నది. ఈ మాటకు మనవారు నివ్వక పడవచ్చునుగాని అది యధార్థమైన సంగతి. మనస్త్రీ లట్టి యుద్యోగములు చేయవలయునని వారాద్యేశము కాదు. హిందూదేశ మంగ్రదేశముకంటిది గాని ఆమెరికా దేశముకంటిదిగాని కాదు పూర్వార్చార పరాయణులు ఈ దేశపుస్త్రీలు పూర్వార్చార పరాయణులగునై యున్నారు. వారి స్త్రీ ధర్మములు శిష్టి ధర్మములు, మాతృ ధర్మములు, గృహధర్మములుగ నున్నవి. బ్రహ్మచారిణు లగు మాటయే వివరము మనస్త్రీ లందఱును పత్నిత్వమే వృత్తిగా నున్నది. పేదస్త్రీలు మాత్రము ఆర్థికస్థితిగల లోనై వెదవులలో ప్రవేశించును. కాని ఈ వృత్తి మొదటివృత్తి యొక్క అనుబంధముగా నున్నది. ఉద్యోగములలో నుండుస్త్రీలు మిగత కొందఱ నున్నాఁడు. "మా ఆదేశానుమతి నాలిచేయరండి" అని మనదేశములోని ప్రియంకులును సాధారణులును సాధారణముగ బలకుదురు!

కాని ఇప్పుడు కాలస్థితి మారుచున్నది. మనస్త్రీ లిప్పుడెప్పుడు తమవద్యుల భర్తనింజి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము నొందుచున్నార. స్త్రీల నిరీక్షణతలెలా నుపయోగించువారిని కఠినుగా నుద్దేశించుచు శాస్త్రజ్ఞులచేగా రుజ్యునించిరి. కంట్రాక్టుదారులుగను, ఏలము నేయువారులుగను, సంస్థానోద్యోగములుగను, ప్రవేశించి ఆమెరికా యోగిభాషాండ స్త్రీలులకు స్వాతంత్ర్యభీషము చేయుననియు దెలుపుచు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యముగను భారతీయస్త్రీల పురిగొల్పుచు, ఎట్టివారి కెట్టి వృత్తులందు నిభిమానమును అట్టి వృత్తులందు ప్రవేశింపవలయునని చెప్పుచు బహుశా యువరాజుగారు 1916 సంవత్సరములో నొకపుస్తకమును ప్రకటించిరి. దీనియంద్యోగములలో బ్రవేశించుచు భారతీయ స్త్రీల సంఖ్య అనుదినమును వృద్ధియగుచున్నది.

హిందూదేశ భావికాభివృద్ధి కిది యొక గొప్ప సహాయకము నున్నది. ఈ కాలపు భారతీయ స్త్రీల స్వతంత్ర్యము ప్రత్యేకాధికార ప్రదేశ మొకటి లభియున్నది. పత్నిత్వ, మాతృత్వ, గృహిణీత్వ, శాశ్వత భారత్యప్రభవము యీ ప్రదేశము. ఆధునికాభిప్రాయములు భారతీయ స్త్రీలకు పట్టి బడినై గణనములైన వారి కనవ్యయ గలుగుతుండుగాత యని ప్రస్తుతకాలపుభారతీయస్త్రీపురుష వాయకులందఱును ఆతరుతో జూచుచున్నారు. యాక్రమేనవిద్య భ్యసించియెడల వారు తమధర్మముల సద్ధిక యర్హమునతోడ జేయుదురనియు వారి యొకరి లో కులలోనుండక స్వతంత్ర్యముగ తమ కార్యముల నిర్వహించు నుత్సాహముగను వారికి విద్య ప్రధానమున ఎల్లగును. జెప్పుచున్నాడు. భూతిదయాపరాయణత్వపు గణములు భారతీయ స్త్రీలలో నిదికంటే యెక్కువయని ఆ గణములు విద్యాయాముగ సంఘసేవయందు ప్రకాశించగలవనియు మన వాయకుల ముఖ్య ఆశయము.

ఇప్పుడు పరిపట్టబడిన స్త్రీవిశ్వ విద్యాలయ మింకాభిప్రాయముతోడనే ఆరంభింపబడినది. స్త్రీలు ఉచారకులుగా నుండుటకును, దేశసేవసంఘసేవ, మొదలగు సుతమాదర్శముతో తమజీవితము జేయుటకును సుకరులగుటకై విద్య గలుగుటగా నీవిద్యాలయ మేర్పరచబడినది.

ఈ యంత్రము స్త్రీవిద్యార్థియును నేడు శ్రాత్తగా బుట్టినోకొండలైన దేశమునందును, యూరపుఖండమునందును, 15 యొక సంయుక్త సంగణములందును అనేక దినము వదలక ద్వి వెలసియొందెను. అది అనేకచోట్ల రంజితము క

(పోత్సహించబడుటయు గర్హించబడుటయు, అనేక వాదపతి వాదములు జరుగుటయు గలిగెను. కొంతమంది విద్యార్థికారులు దాని నవలంబించిరి. మతీకొందఱు దానితో జోక్యము కలుగజేసికొన లేదు.

పూనాసమీపమున ఆశోగ్ధకరముగను, మనోహరముగను, నిశ్శబ్దముగనుండు హిందూబుర్రుగ్గుఅనుస్థలములో విశంతు శరణాలయము స్థాపించబడినది. ఇది పూనానగరమున కతీవమీపముగా నున్నది. మహిళాశ్రమము ఈ శరణాలయములో నొక భాగము. మహిళాశ్రమము పాఠశాలగా నున్నది. దానికి కళాశాలా తరగతులు కలుపబడును. ఇప్పుటికి వైవిశ్వవిద్యాలయము క్రింద నీకళాశాలయొక్కటి మాత్రమే స్థాపించబడును. ఈస్థానము కన్నిటికిని మూలకాగ్రమును దాండొకెవర్ కర్వ పండితుడు. వీరి స్త్రీవిద్యార్థి మూము ను ప్రసిద్ధుడు.

మహిళాశ్రమము ఇరువది సంవత్సరముల క్రింద స్థాపించబడినది. క్రిందటి శతాబ్దాంతమున కర్వపండితున కొక నూతనాభిప్రాయము గలిగెను. ఇండియాదేశములో స్త్రీలంత కాలము విద్యావిహీనులుగా నుండురో, ఎంతకాలము ఇండియా దేశమున బాల్యవివాహములు ప్రబలియుండునో, ఎంతకాలము బాలవితంతువులు దేశమున వ్యాపించియుండునో అంతకాలము విద్యానింతులకు పురుషులు వారల కేమాత్రమును సహాయము చేయవలయును ఈ నూతనాభిప్రాయముతో విశంతు శరణాలయమును స్థాపించిరి. ఇందుకు వీరు పడినశ్రమ కీర్తితమచాల దని ఆశ్చర్యముకాదు. ఇది స్థాపించుటగా బాధ్యుల స్థితారామ పండితుల వారికి కమిత ధనసహాయ మొనర్చిరి.

"నేనొకమాత్ర విశంతు శరణాలయమును దానియందలి మహిళాశ్రమము కాదు భాగ్యమునొందితిని. పర్యత ప్రాంతమున విశాలభూమిలో నది కట్టబడినది. నేనుజూచిన మొదటి గదిలో తపాలాఫీ నుంచబడినది. అచ్చట పట్టపదవి వదలిన భారతీయ స్త్రీ ముందెను. విద్య తరగతులలోని విద్యార్థినులు వాద్యము పాఠములను, శాస్త్రపాఠములను భ్యసించుచుండిరి. పౌరశామిక తరగతులయందలి విద్యార్థినులు కొందఱు చుగ్గుము నేయుట, యంత్రములతో కట్టుకు, కత్తిరించుట, మతీకొండలు గృహోపకరణములగు ని తరగతుల వుల ను చులును తృప్తింతులుగా జేయుచుండుట వాచిన ఆవిమితానందము కలుగును. ఉపాధ్యాయశాఖలో ననేకము స్త్రీలు. శరణాలయపు ఉద్యోగములలో కొంతమంది వివిధ వ్రాయుముల బాలికలు వివిధ తరగతి చూటల నాడుకొనుట, కొందఱు వివరము చేయుట, కొందఱు మనోహరముగ నాడుకొనుట, కొందఱు మూలములజేరి పాఠముల జరుపుకొనుట జూచిన వా సంతోషమునకు పరిమితమైనది. కాని వారిలో ననేకము మూడుకుంతుల విస్తృత మభివృద్ధి! విశంతువులు! బాలికా విశంతువులు! ఈ యాలోచన కట్టి! మొదలై ఈ స్థితిగా నుండు విశంతువు లెందఱు ఎన్ని ఇంద్రగో బాస రియు జేయుచున్నారో యగు చింత నా హృదయము కలది నేయు నారంభించెను. పిమ్మట విద్యార్థినులతోడను, ఉపాధ్యాయులతోడను ప్రసంగించి, వారి తెలివితేటల కచ్చిత మొంది భగవంతుడు భారతీయస్త్రీలకు శరణాగతుడు గావ్రాంభించుచున్నాడు గాదా! యాత యానందముతో మరలితిని" అని విశంతు శరణాలయముకాదిన మహాభావులలో నొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

వై మహిళా ఆశ్రమముకే కళాశాలా తరగతుల గలపరివేషి కర్వపండితులు హిందూదేశములో ననేక ప్రదేశముల సందరించుచున్నాడు. వారి మహా ఆశయము నందఱును కొనియాడుచు దగిన సహాయము జేయుచున్నారు.

భారతీయ స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము దొరతనమువారి వై వాధారణియొందెను. అది ఉద్యోగుల యధికారముతో సహిత ముండవలయు.

గృహశాస్త్రముల బోధించుట, మాతృత్వ కృత్తియుల గలుపుటగానే గాక మతీగిన్ని యాశయములలో గూడ బిడున దేశపు తక్కిన విశ్వవిద్యాలయములకుండి భిన్నముగా నున్నది. మధ్యమ, కళాశాల, తరగతుల విద్య కొలదికాదు లోనే అభ్యసించవలసిన యేర్పాటులు చేయబడుచున్నవి. ఏలనన 18, 19 సంవత్సరముల ప్రాయమునకు కళాశాల విద్య పూర్తయి వివాహము జేసికొను స్థితిలో నుండవలయునని ఆలోచింపబడినది.

విద్యకాలము తగ్గించుటకును విద్య కొంతపడవంతు టకుగా శాస్త్రములన్నియు దేశ భాషలలోనే నేర్పుటకై ఏర్పాటులు జరుగును. ఇట్టి ఏర్పాటులు జేయుటకనేకసాధనలనేకముంది వాయకులు దొరతనమువారికి చెప్పినవ దొరతనము వారములు పెడజెవినిబెట్టుచున్నాడు. దేశభాషల నేకమున్న

వనియు, అందునివిధపాతములనై తగినపుస్తకములు వ్రాయు బడలేదనియు వారివాదన ఆకష్టమున విద్యాలయము స్థాపించి తక్కిన పాఠశాలలకు మార్గదర్శియగుగాక!

వైయోదేశములచే వాగ్దానము కలయు విడువబడిన దనిగాని, సంస్థాపననాయకులకు అంగభాషా పాశస్త్ర్యము తెలియలేదని చతురశము గ్రహించవలెను. ప్రస్తుతపు దేశమును, ఆదర్శములను, సంగతులను తెలిసికొనుటకు అంగభాష భారతీయ విద్యార్థులకును విద్యార్థినులకును, భారతీయ సంఘ సంస్కారకులకును, వాయకులను యుఖ్యులని యెఱిగి కర్వ పండితులు గారు విద్యార్థిచలాభాషయందు సహితము విశేష జ్ఞానము బడయుటకై కట్టుబాటు తీర్చరచివారు.

గుంటూరు నాటికి కుప్పిలు

గుంటూరులోని భారతీ సంఘమువారు నాటక ప్రదర్శనములను ఆర్యులను తదశము చేవలయునను సంకల్పముతో ఎలక చుట్టి లక్ష్మీనరసింహులు గారి ప్రసన్న యాదననాటకమును భాగగ ప్రదర్శించిన వారికి గూ 75ల పెండిగిన్నె యెర లానుర క్రికృష్ణ పాత్రలకు భాగగ ప్రదర్శించినవారికి గూ 75ల బంగారు పతకములను, బహుమానముగా నిర్మించు ప్రకటించిరి.

చిత్తుకు గుంటూరులోని స్త్రీదళ్ల గుమాస్తాల నాటక సమాజమువారును, ఆంధ్ర నేషనలు నాటక కంపెనీవారును, మూర్త నాటకశాలవారును, బందగూని బుర్రా రాఘవాచారి కంపెనీవారును, చర్మాకాపు పేటలోని విక్టోరియా మిమోయిల్ నాటకకంపెనీవారును వచ్చియుండిరి. ప్రదర్శనములు 1వ తేదీన ప్రారంభమై 15వో యుగిసినది.

ప్రదర్శనములో జయభజనములకు నిర్ణయించుటకు వంకిపురపు కృష్ణమాచార్యులు బి.వి. ఎల్. టి.; కాకీకృష్ణమాచార్యులు, వెలగపూడినువ్వాళాపు బి.వి., బి.ఎల్; బలిశేట్టి లక్ష్మీకాంతకవి; చులుజెట్టి లక్ష్మీకారాయణశాస్త్రి గార్లను జడ్జటుగ నియమించిరి. వీరు ప్రతిప్రదర్శనము జూలకేషధానల నేషము, భాష, సంగీత, ఆభియ, ఉచ్చారణ, అర్థజ్ఞానమున్నగువానికి విడివిడిగ నెంకినాను మార్కులను జేయుచుండిరి. 15వ తేదీన జరిగిన క డే టి ప్రదర్శనసాంకరము జడ్జటు జేసినమార్కులను గలిపి సరుముచున్న కుకగూ చరి షాఫలితములను వెంటనే తెలియజేసిరి. గుంటూరు స్త్రీదళును మాస్తాలకంపెనీలోని వర లానుకును జేషమును ధరించిన ఎద్దక పూడి లక్ష్మీనరసింహులు గారికి నూటికి 76 మార్కులు వచ్చినందున వారి కొక బంగారుపతకము లభించినది. బందగూరుండి వచ్చిన కంపెనీలోని కృష్ణనివాస్రను ప్రదర్శించిన బుర్రా రాఘవాచార్యులు గారికి నూటికి 66 మార్కులు వచ్చిందున వారి కొక బంగారు పతకము వచ్చినది. మొత్తమునాడ అయిదు కంపెనీలలో గుంటూరు మూన్ నాటకశాలవారు నాటకమును భాగగ ప్రదర్శించినందుకై వారికి పెండిగిన్నె బహుమానము వచ్చినది.

ప్రదర్శనములకు చావాపు గ 700 లు వచ్చినది. పతకములు పొందిన వరకానుగ, క్రికృష్ణులకు, గిన్నెను సంకాదించిన మూర్త నాటకకంపెనీ వారును గలిసి యొక నాటక మాడుదురు. ఆప్పుడు నభ్యులయెదుట వారివారి బహుమాతులను నిర్మింతు సుఖమువారు నిశ్చయించుకొందరు.

నాటకపరీక్షల తీర్చరచి, యనేకులు నామ్మచేసికొనుచున్నారని గుంటూరులో ననేకు లతుకొనుచున్నట్లు ఒకరు వ్రాయుచున్నాడు.

(పరీక్షానాటకముల విషయమై చాచుండి తమరకు యభిప్రాయములకు వ్రాసి కంపుచున్నాడు. వారి పన్నెటిని ప్రకటించుటకు ప్రతికాయండు సలము చాలదు. కావున వానిని ప్రకటింపజాలము. [ఆం. ప. సం.]

ఒక మాతృకేసు

లాహోరు, జూలై 19— ఆద్యుల కంటోన్మెంటులో స్టాఫ్ సార్దంతుగా నున్న ప్రాసంగిక యువశ్రీమతి ఇంకొక స్టాఫ్ సార్దంతు ప్రైవరను వాని భాగ్యము అక్రమముగా మాతృకేసెననినకేసు అంబాలా ముఖ్యస్థానమునకు సంపబడినది. ఈకేసు విచారణ జూలై 24, 25 తేదీలలో జలుగును. ఈమాతృకే ప్రైవరు దొరపానాగారి పడకగదియందు ఏప్రిలు 18 వ తేదీన జరిగినది జైల్లకరీక్షు చేయగా కృత్తవో మెడ మున్నగు భాగములకు ఒత్తుటచే గలిగినదని తెలిసినది. ఆమెకుడ్డలపై కత్తుకదాకులు కొత్త నుడెట్లు కలపబడి యుటచుట్టి దినమున జరిగిం చంచాయితీయందు మాతృకేసెనను మేమి ను జెలియలేదు. తలుకాత గొప్పిదిగలవలకు మున్నగు బంధించబడినది.

మామండల త్రిక (కడప, చిత్తూరు, నెల్లూరు) నుండి
రాజకీయాధికారాధిక్యత స్థాపక సంఘములయూ, పారిశుధ్య
సంఘములయూ, ప్రాంతీనిశ్చయము, మామందులకు క్రియము, ఏ.
యస్. కృష్ణారావుపంతులు బి. యే. బి. ఎల్. గార్గి కుమరం
బ్రాహ్మింబిందులకై మామండలియూ నామధ్యముగా రైతులు,
చేతనోపాదమువారై యున్నారు. పంతులవారు స్వీయప్రజా
హిత పరిశోధనముచేచి బ్రతికనలైయుండుటకు దోహద పరిచానా
మాన్యమునకు నులభులై వారియనురాగవిశ్వాసముల వార్జిం
చువారై యుండుటచే నీపర్యాయ మీపదవి మీకి అభింతు
ననియే నిశ్చయించి యుంటిమి. మీరిక నుపరిశ్రమములై
సామ్రాజ్యకావన సభ్యత్వాది గురుతరస్థానము లధిష్టించి
పరిచాహితకారలైయుండఁ బరమేశ్వరుఁడు మీరిని దీర్ఘయు
రారోగ్యపంతులకు గాఁ జేయుఁగాఁత.

మామండలమున సంపత్కాములు చెడ్డే జుడుట ముద్ర
 ప్రమా. వారిటీలల లాకములు దాంక్షిగలరానై మండంజ
 నేముచున్నారాని, అభావవిభావదశలలో నేకత్వము, సుస్య
 దశలో భిన్నత్వము ప్రజలకు నైజములని యొకపాఠ్యాత్మక
 పోతములు (సెన్సరు) నుడిచిపెట్టు జ్ఞానువులైన యీరెద్ద
 లో భిన్నాభిప్రాయములుండుట, ప్రవృద్ధికి గొంతవలకం
 దాయముగాఁ జొంటించువారము. వారివిద్యార్థుల కిటు వశగా
 వానగృహ (Hostel) మాత్రమే చురకొందలును. వారితెగలో
 బీదవారిబాటలకు సాక్షిమొదలుట ముఖ్యమని కొందలులు,
 భావించువాడై యీసాధియొక్క ప్రభుకుద్రవ్యము వారివారి
 భావానుగుణముగా నుండవలయు నని వారు లాడుచున్నారు.

అకాశానానాదులు, (హస్తముననువారు) "మన సంఘముందు విద్యాభ్యుదయము మన ముఖ్యోద్దేశము. అందునకై వైయ్యవ్యవస్థలు (హస్తలు, బీదబాహులు సాయము) కార్యమైనదియే కాని, మన క్రథులకర్తవ్యమునని రెంటికైన బాలింపబడును. నేకరింపనేరము. కావున మన ముఖ్యోద్దేశ్య సిద్ధికి సులభసాధన మేదియో విమర్శించవలసి యున్నది. మనవారిలో మిక్కిలి ధనకులు లైకనారు తమ బాలురం బూలకూర్లయ్యలకు బలికేసు నేరక, తగులుబడు తెక్కువైనను, ఇతరులకు నిక్కట్లుజన్మను, లెక్కనే యక, నెల్లూరుననే కాపురమును నేను ఘటించితి. అటు కాపురము చేరిన వారిలో నేరి, యజమానులైన వారి పర్యవేక్షించుట ఘటింపక కొందఱు బాలుర స్వచ్ఛార్ద్రులై, యెట్లో మూడుకాలులతరగతుల దళక విద్య నేర్చి వైతరగతులకెక్కుటకువలయు విద్యాపాటకము దక్కించుకొననేరక తమయూత నేరవారు, చేరుచున్నార ఇట్టివారి సత్తిగతులకని యుపపత్తిగల వారే తమ బాహు కుభద క్రవ్యత్వము తప్పింప నాంగ్ల విద్యాభ్యసన మే మునుచున్నారు. మన గ్రామములఁ బ్రారంభవిద్యాశాలజన్మయొట్టక, నాంగ్లవిద్యలేమిచే నటంజదిపించుట నిరుపయోగమై ప్రారంభవిద్యలో రెండు మూడు తరగతులం జరుపుటకు దమబిడ్డల సరిబాల్యమునందె నెల్లూరువంపవలసినవారు నేక్షించుట యొక దుష్కీంచుచున్నది. తమస్సుమీఠికి వారికి బంపిన భాషాభాష చలనకు లోపలనే వారిని నేరవలసిన వారై యున్నారు. నెల్లూరు జరిపించినచోపి బాహుకు బుద్ధి వైకవ్యముండియు కాపుర ముండలాలక విద్యాభ్యాగ్యులు బిడ్డలు గల కాపు లెవఱో కలర. "నన్నా వ్రసి పెండిట్లు యొడ నెన" వన్నట్లు గానుండువారికి మన చేతులఁజెమిరిధనమును పెద్దించి వ్యక్తమయత్తులమగుటయో, తమబాహుర జరిపింపనోపినవారికి ననకు లేర్పఱచి తగు పర్యవేక్షణముతో జుమ్ముందు ధనవంతుల బాహుర విద్యాభ్యాగవమువారిగాఁ జేయుటయో, మన సంఘవిద్యాభివృద్ధికి మార్గములు క్రస్తుతాశము. ముందుధనవంతులైనవారు విద్యావంతులై యువారాశములువారై నిధి ఛర్చిల్లి పేదల నాదరించుటకు నకునేర్పనును. నల్వర బీదల విద్యావంతుల జేసిన వారి పాట్లలోనికోగలనా రాశి జేరైన నగుదురు గాక. ఒక ధనవంతుడు విద్యచే నువారాశమొండైన నేర్పబీదల బడుకు తెలుపు లేర్పఱచును." అయచున్నారు.

నరసాపురము క్లబ్బు:—నరసాపురము క్లబ్బునివలన మై
జాను 28 వ తేదీన ప్రకటించినందున 20 సంకాసని ఒకను
మా పేర వారీయుచున్నాము.

బోధిశాస్త్ర పండితులు:— బోధిశాస్త్ర పండితులగు దండిభట్ట రామమూర్తిశాస్త్రి గారు సత్య వ తేజసి చెన్నపురి దయాచేరి.

పాదరాబాదునుండి ఒకకట్లు మా పేర వ్రాయుచున్నాడు:-
భారతదేశ మనదినుండి లోకమున వివిధ విషయముల ప్రఖ్యాతి గాంచినది. పూర్వమున కిప్పవలె మెల్ల ననాగరిక దేశములను చూచియుండ, ఈజిప్టు, గ్రీసు, బాబిలోను తలెత్తకముందే, హిందువులు మానకొట్టి మధ్యమక్షములకు సాధన క్రమముల నాగొంది, యాచరణములొనికి బెట్టి రనుటకు సందియులేదు. ఈ త్రవహిందూస్థానమునుండి యొక తెగవారగు హిందువులు కాశ్మీరముమీదుగా పాఠనీకదేశము, తుర్క్మికుండా అసియామైనవరకును, బాతీనినట్లు చాత్రకారులు వ్రాసియున్నారు. ఈసంతతివారే యూరపు ఖండముంతయు వ్యాపించియుట నిస్సంశయము. అమెరికా దేశము భారత వర్షికులకు గొలంబనునట్లు పూర్వమే తెలిసియుండెనుట అతిశయోక్తిగాదు. అదియట్లుండ తూర్పుదిశ సంతయు, అనగా, బర్మా, సుమిత్రా, జావా, మొదలగునగుల దీవులనుమాత్రమీ రాకొనించుకొనినట్లు కొన్ని సంగతులబట్టి నిర్ధారణ చేయవచ్చునుగాన నీదేశములు భుజబలము, కండపుష్టి శూరత్వము, ఓర్పు మొదలగు ముఖముల ఘంజములన్న నది వివరితముకొంద చదువరు తెంచరని మానముకము.

అట్టి భీముడు, పరశురాముడు, ఆరు మహావీరుల
 పేరుతలంచిన నెరగడనా ముప్పాగదు? అట్టివారల పుత్రులగు
 వారు శేను బహినులుగ నుండుట యుక్తవర్మ కుని యొచ్చెన
 రన్న పులు నవ్వరే. శరీరమాద్యం, ఖిలధర్మసాధన మన్న
 మాట వాడే వాయుబియున్నది.

జీవనమేరికిని సుఖసంతోషము గాదు. ప్రతిమిమమున
ప్రకృతితో తెలిసియో తెలియకుచోయో పోరుచు నేయున్నాము.
పనిచేసి జీతముగడించుట, ధనార్జనముగాంచి నుపత్రిసొంతట
ఇంటిట ప్రతినిమిమమున జీవించియుండుట ప్రకృతితో జగద
ముచేసి గెలుచుటచేతనే. ఏలయన శ్వాసతీయుట చనకెంత
సుఖముగా తోచినను, ప్రకృతిగల శక్తులనందించుటయేగా.
జ్ఞప్తిసహజమైన పోషించు తో దీర్ఘజీవులమై యుండవలె
నన్న శరీరవ్యాధులుము ముఖ్యము.

స్థితిగతులన్నిటానో విస్తారముగాయవకరము లేదు.
కొంచె మాలోరించినచునలను చిమ్రువాగుగాని, బాగుచేయు
వాగుగాని ఒకలుకారనియు, చునచున్నప్పుడు, ప్రాత (Fate)
చునమే కల్పించుచున్నట్లు స్పష్టముకాగలదు.

నానుకొల మొకసారి మీయూరంగల పాఠశాల
 ప్రభువు 'వీకారు' నడుపును. అచ్చట బడి విడుదల
 విద్యార్థులు. నందలు మందలును, శుంపులు శుంపులును,
 ఒకరిచేతిలో ఒకరు చేయిపెట్టికొని, నొకరిభుజముపై
 నొకరు చేయిపెట్టికొని బాంబుకట్టి నడచుట గోచ
 రమగును. వారి ముఖవిలాసములకొంచెము
 పరీక్షించిన, హా! యేమి సంగతులు లైలుచును? నూటి కరు
 నుండి చచ్చి పరుగులతో గారి, కుష్ట జోడులతో గారి,
 నిర్విశాలచును రొమ్ములతో గారి కాంటబడియను. పట్టి దృష్టి
 చూచుచున్నది సులభము కలిగిన కంఠమునా?

చిన్న కనయన, బాల్య వయసున యానదేశమున
 కృష్ణకీరము గలవారూ, వైద్యుల వృత్తుకు మంతోషముగ
 మండలముగాని, పీఠము వాఙ్మయము లేనివారూగా నున్న
 మహాసాధువు మెట్లుబుద్ధి? ఏ దేశమైనను, ఏ రాజ్యమైనను
 ప్రామాణ్యమును, ఖ్యాతియుబడయునలెనన్న మొదలది యాన
 జనాభివృద్ధియు, శక్తియు వహించి యుండవలెను. పీఠ
 వైద్యులగునను మొదలజనీయవలెనవారు. నీని దేశమును
 మందియారలకు ప్రాధములతో సరిపొల్పవలెను. అందుచే నీ
 లను సుఖప్రదముగ నుండుటే దేశ బంధులకు, కులమును
 జాతిపక్షములకును విధి. అట్టి విధి నెరవేర్చునట్లుగా ప్రతి
 వారును బాధ్యులే.

దేశము విద్యాస్థలము నూర్చి చెప్పుదు వివేకానంద
స్వామి పెనుక శున్నటిందుటలో వీరిని కొందఱొక చేత
యూర్జిడు (Xనితము) మఱియొకచేత పిల్లవాని నూపురుషుల
త్రాడుకు పట్టికూండుకను పలకగు లెంత మట్టుకకు నిజమో
నిశ్చయించుటకు చదువునలే తగుదురు.

శిష్యులైన మౌనోద్ధరా న్యాయమూర్తిగా నుండిన
అబ్దుల్-రహీమాను గా రొక సమయమున స్కూలువైనది బట్టి
పిల్లల కన్నులను కల్పించుచున్నదనియు, లేకవయస్కులకు
తగినవిని నిర్బంధించుచో చున్నవనగు నేమోయన్న
సమస్యక వాస్తవము నూచించిరి. విజయ మే మును నట్లే గమనా
పొంది యుంటిమి.

నల్లూరి వార్తలు
(ఒక విశేషమని యొద్దనుండి)
కా ల సీ తి.

నల్లూరి జూలై 19:—రాత్రులందు మేఘాదంబరము
 కాని గుడ్డతరుపు చినుకులకంటె నెక్కుడు వర్షించుట లేదు.
 “ఏలై నుండో? ఏకాదశి నుండో?” యను మా ప్రాంతోక్తి
 ననుసరించి చాతుర్మాస్యేకాదశికిఁ బూర్వమే మా పినాకిని
 మూయ 12 అ. ప్రవహింపసాగింది. కాని, కృష్ణా గోదావరీ
 మున్నగు జీవననలక్రింది పాటునలల ననుకరించి, డి.పి.డబ్బు.
 వారు మా మండలం దాయా గ్రామతటాకములఁ జాలవలెన
 నిర్మూలించి శేషేంద్రవారియందు చేరి రెండు మూడు మహాజల
 శయములకుఁ గాక మిగిలినవానికి మరమ్మతులు సేయింపక
 నామమాత్రాదశివైతముగాఁ జేసి ముందుటచేతక, మా నిర్జీవ
 నదియొక్క తొలితొణుకు జరకాలము. ప్రవహించు నను
 విశ్వాసము రైతులకులేక దమ్మసేత కారంభింపమి మా పినాకి
 నుద్దేశము విశేషభాగము నుద్రముపాలకుమర్చి. కలయ
 వర్షములేమి మెలకుదుక్కిలై నదిక్కులేదు.

రావుబహదర్ చిరుడు సమర్పణము.

గు ప్రధానములచేఁ బ్రజారంజకులై వలకు రే వాలలక్ష్య
వరసా రెడ్డిగారికిఁ ద్రైవిధమయ, బ్రభువ్రతిస్థులై న మా
ముదల కరగ్రహి గారు 146 తేది ప్రాతఃకాలము 8-80ఘంట
లకు, మా పురభవనమందు, మా పాఠశాలలో జరుగుచున్న నకు
ప్పించిరి. “గుత్తవాన (కంటా)క్తురు” గా జీవిత మారంభించి
నద్యర్థనమున విశేష విత్తపూర్ణించి, కేవల లోకోపకారైక
తంతులై యుద్ధించిరి విత్తనము వెచ్చియ మిమ్మా బిలద
ముచేఁ బ్రభుత్వము వారు గౌరవించుచున్నా” రని కరగ్రహి
గారు నడివినపును “నా జేకాభ్యుదయమునకైన నా కర్తవ్య
మును దీర్చితిని. ఇంకకు దీక్ష్యకోక గలుగు.” అను మున్నగు
నుదారవాక్యములకై రావుబహదర్ గా రాతముఁ బ్రశంస
నీయును.

శాస్త్రక పద్యక పరీక్ష.

ఈ పరీక్ష మన యోగ్య మందలములలో నిటీవల జరిగియుండుట నుద్ఘాతమున విడిచి. మదరాసు, చిత్రాపురి, తిరుపతి, నెల్లూరు, నగరములలోని నాటక సాహితీకులకు బోటి జరిగించి నెల్లూరు పట్టణమున జిత్రనీయము ప్రదర్శించునటులును, నల దమయంతి పాత్రములం జేకొను వారిలో మిన్నయొకవారికి సాన్నంపుల బరకముల నీయ నిశ్చయింపబడినట్లును, విని సంకసించుచున్నారము. కాని, చిత్రనీయము ప్రదర్శించునపుడు సుజేవురి మఱియొక పెండ్లి కుమారుని విడిచి పెండ్లికి దయ్యటగా నుండును. సుజేవుడు లేకున్న నా నాటకము, కర్ణధాతుడులే సాంయాత్రికము, ముక్కులేని మాఖ సాందర్యము, పప్పులేని పండ్లుగనంటిదియై యుండును. కాబట్టి సుదీర్ఘ పాత్రమునకును బహుమతి నొసంగుట కర్హము. ఈ బహుమాన ప్రదాతలుగా నుండు సాంధ్ర నాటక సమాజమువారి వశమున ననుగోరము ప్రస్తుత మీదను జేప పాత్రకు విడుచుటకు గారణమైనచో బై లేండు బహుమతులకై నిర్వచితమైన మొత్తముకడే యుండు పరకములం గొని మువ్వర కొనుగదను. అట్లు కానింపలేని సుజేవురి సామాఖ్య మిండు గమనించునవారై నూత్న కరీకముతో నీ సందర్భములం గూడు శ్రీ కృష్ణమాచార్యులనాి యంతరాత్మను సంకసించజేసినవారుకా రనుకొందుము.

మన కళాకారులు బాహురను విప్పి కింద చేయించుచు
వనుటకు కారణము లేకపోలేదు. అందుకొను వెన్న రాజ్య
మున నిఘోరవిశతిత మెక్కుడుగనుచు తెల్లగబడుకదమే. ఈ
కష్టకాల దీక్షితులుంటు నిల్లుబాగు కొరకే వారందఱును
తోడే తగినటుగ తలకతముగ పోజేచు బూనకలెను.

ఏది యెట్లుండినను విద్యనభ్యసించెడివారు నాశయము చేసినగాని మనస్సు వికసించననుట సత్యము. ప్రాతః కాలమునను, సాయంసమయమునను, దినమునకొక గంటైనను కారీరమునకు తగిన కష్టముచిచ్చి, విశ్రాంతినికూడ తగులితీర్చిన కొనవలెను. అట్టిచో రక్తకాళములనుండి ద్రావకములు బాగుగా క్రవహించి అనియనములన్నియు నూతనకాంతిని పొంది మెదడభివృద్ధి నొందును. కారీరక దృఢత్వముతో మనోభిర్యము, మనోవికాసము, ఆత్మగౌరవము, ఆత్మశుద్ధి మొదలగు మానవకోటికి కావలసినట్టియు శోరదగినట్టియు గుణములు పెంపొందించుకొనుట కవకాళముండును.

ప్రతివిద్యార్థియు విరోహ పద్ధతుల ననుసరించి గాని
జేతలు, జాతీయవాదిని గాని, మత మతవ్యక్తిని గాని
వ్యాయామము సాధింపవలయు.

ఇక విచారణలు పనిలేదు

లాల్ అజమతిరాయి గారి జూబు.

నర్. విలియమ్ షెడ్డస్, సంతటి మహాత్మాజీవ్రా... యువని యభిప్రాయంతో నేటిభవిష్యత్ పాత్రలు అధిక ప్రసం...

అట్టి విచారణలు యువకులయొక్క జరపించుటయు నిరసించుటయు ఒక్కొక్కప్పుడు హానికరమనియు వాడు...

ప్రశ్నోక్తమైన రామల్ క మీ మ ను యొక్క యంగనిర్యాణముకంటె హిందూదేశ స్వరహితమును విచా...

ఇట్టివిచారణ లెప్పుడును నిరంతరకాధికారులకే యను కూలముగానుండును. సాక్షులను నిర్ణయించువారు తామే...

స్వరహితమునావశ్యకత స్పష్టము, ప్రత్యక్షము. ఈ విషయమున విచారణ యచార్యకము. అట్టివిచారణలన నేమైన...

ఇక డిప్రెస్ సేషను విషయమై యాలోచించి తము. దీనిమంది చెడ్డలంక నిర్యాణమున, మొదలు లింగం...

స్వరహితమునా విధాన మాయాల్గొను హిందూదేశ ములో చర్చించబడినది. తర్వాత అది నిర్ణయించబడ...

వింతలు-విశేషములు

(వికట భారతి)

ఆంధ్ర దేశంగా అనేక అదావితులు బయటదేశ కున్నాయి. అన్నిటికీ ఆంధ్రదేశంగా ఆంధ్రులకు నేన...

అన్నికళాశాలలకు దీనికి అంతాభేదము. విజ్ఞానముతా ఆంధ్రభాషలోనే విద్యార్థులకు నేర్పవలసివచ్చింది. అనేక బాట...

వాగా వెట్టుకొని పది గంటలయే పనికి పనికివచ్చి క్లాసులో కెల్లి గడచిపోయింది. ముగ్గురును చూపుచు వున్నది...

ఏదో ఆపాకితగ్గ మాగులన్నీ అమర్చుకొనా. కృష్ణ సాకుం నేర్పాలింటే అంతకు కొంత జల్లుభూమి. కొంత...

అలాగ చేయవద్దు కల్ల ఏమిటి లాభములే-చదువు సాంగ మయే పనికి సంపాదకు సంపాదకు పోషిండ్ల...

అయితే ఒక వక్రటి ఎంతయింకి ఆక్సోగోనువం బూర? అమాట నిజమే ఆంధ్రజాతికి కళాశాల అనగా...

ఆంధ్రగురుకులలోనా అభిప్రాయం. ఆంధ్రకేశవంతులూ అమమహావాలి. ఆంధ్రులందరూ అభిమానియకుంటే గాని...

అగ్నియాశయ:—తిరుకణ్ణములయందలి ఉత్తరపుమాడ పిధి ఇటీవల అగ్ని ప్రమాదము సంభవించినది.

నగరేశ్వరస్వామి: దేవాలయము:—తెనాలిలోని నగరేశ్వరస్వామివారి దేవాలయపు మరమ్మత్తుసందర్భమునందు...

పండిత హంసరాజ శాస్త్రిగారు:—హైదరాబాదు నందలి టూపులబాగునందన్న మురళీధరునితోటలో పండిత...

నరకవృత్తి పుస్తక భాండాగారము:—కృష్ణాజిల్లా విజయ రాంయందలి నరకవృత్తి భాండాగారమునందు దివ్యము 70 సం...

వజ్రవా దాకస్మికముగా చూపావుట:—కలకత్తాలో కాయా రామను వజ్రవాదా భోజనము చేయుటకు పూర్వము...

సింహళములో కురూ:—క్రిందటి మంగళవారము నాడుదయము 5.30 గంటలకు కొలంబోలో నగరమునంద గొ.ఎ...

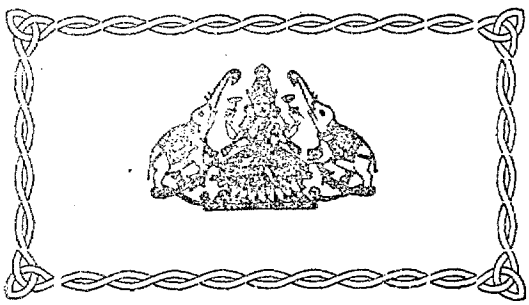
కొలంబోలో గాలి తీసారు.

సింహ, జూలై 20--కొలంబోలో విలీకియగు కురూన చేరి చేతల పట్టువారియంద నేతలకు సాక్షాదాయము గలి...

సికింద్రాబాదు కొత్త రెసిడెంటు. సికింద్రాబాదు జూలై 20--హైదరాబాదు. రెసి డెంటు ఆనంద్ లో ఎస్. ఎం ప్రభుకు సి. ఎస్. వి. ఇ. సి. ఇ. గారు...

విషయమును క్రమముగా.

కోకిల కలకరము, ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర	2
జాతీయ స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము	8
శరీర వ్యాయామము, వృత్తాంతశేఖరము	4
వింతలు... విశేషములు, ఇక విచారణలు పనిలేదు	5
ప్రధాన వ్యాసము	
జపాను వ్యాపారము	6
బిట్టు	7
వెరోనా మహా సంగ్రామము.	
విశేషతంత్రీ వార్తలు	8-9
దేశీయతంత్రీ వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తెలిగ్రాములు	11-12

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 వ సం॥ జూలై నెల 21-వ తేదీ

శుక్రవారము.

జపాను వ్యాపారము

ఇదివరకు కేతనాలకు లాభము కలుగుచుండినది. ఇప్పుడు లాభము నుండునుగాని కోరిక చేయవచ్చును. ఇది మేముకాదా అని కొందరు అనుకున్నారు. కాని మరియొకరినడుచు జ్ఞాపకముచేయుట మాత్రము ఇంతకు ఎక్కువ అవకాశము. మన వ్యాపారమున విశేష రాష్ట్రము సర్వస్వాత్మమున సంపాదించిన వ్యాపారరీతిని మనకు అపాజకరము.

ఈ మాటలు ముద్రాప మొలులు పత్రికలో నుండి అనువాదితము లైనవి. మొలులు పత్రిక జపాను వ్యాపారమును గురించి ప్రముఖ వీనిని ఉపయోగించినది. జపాను నేటి మిత్రమండలిలోని రాష్ట్రమునుటకు సంబంధములేదు. ఆంగ్లభూమి, ఫ్రాన్సు, రుష్యాల స్నేహితులు ఈ నాటి మహా సంగ్రామముచే గట్టిపడి చిరస్థాయిగుననుటకును సంశయము లేకపోవచ్చును. కాని అప్పటికిని మొయిల పత్రిక వ్రాసిన వాక్యములకు సంపూర్ణాధారముండకపోదు. తన్ను మాలినధర్మము. మొదలు చెడ్డబేరము లోకమున నెచ్చుటకు లేదు. ఈ లోకోక్తి వట్టితోకోక్తిగా మాత్రమే కాక ప్రతిపదార్థమున బట్టి ఆలోచించినను ఈ సందర్భమున నిజమగుచున్నది. లోకములో వ్యక్తిత్వము, పరిణామము రెండును ఉన్నంతకాలము మిత్రునితో గూడ ప్రతిభుజి చి పనిచేసినంగాని ఇరువుర మోక్షమునకును మార్గమేర్పడదు. కాబట్టి మైత్రికిని పరిణామ ప్రవాహమున నందవలసిన పరస్పర సంఘటనంబునకును విరోధము లేదు. అందులోను బలవత్తరమిత్రునితో వాదనకొడుటయందు మిక్కిలి జాగ్రత్తమై మెలగుట వ్యాధియు. సామాన్య మైతివిషయముననే ఈ వ్యాధియు ప్రవర్తించుచుండి రాజకీయ మైత్రియొ గది పేయిమగుగులు బలవత్తరముగా ప్రవర్తించునట్లు తప్పు కావాలదు. ముద్రాప మొలులు పత్రిక ఈసంగతినే పై వాక్యములతో సూచింపవలసినదనుట స్పష్టము. అందులోను జపాను సామాన్యమైన వ్యాపారప్రతి

స్థితిని తెలుపరాదు. మిక్కిలి సమమున్నుగా గల ప్రతిస్పర్ధి. మనదేశమున వ్యాపార పరిశ్రమలకు సంబంధించిన వ్యవస్థలను వెలువడినను నేటి దినము అందులో జపానుయొక్క ప్రశంసలేక వెలువడుటయే కానరాకున్నది. కారణము ఎంతో దూరము అరయు పరిలేదు. జర్మనీ వ్యాపార సుర్మములను జపాను చక్కగా గ్రహించినది. వస్తువులను చూపునకు సున్నితము లొనర్చి చౌకగా నమ్మి వేయుట మొనటి. మర్మము. తను ప్రతినిధులను గుంపులు గుంపులుగా బంపి వస్తువులను వ్యాపింపజేయుట రెండవ మర్మము. ఈ రెండు విధానముల నవలంబించుటలోను జపానియును అగ్రగణ్యమై పోయియున్నది. తదనుగుణముగానే జపానునకు ఫలమును కలుగుచున్నది. 1915-16 వ సంవత్సరమున జపానునకు నునతోగల వ్యాపారము అప్పుతీరిని పెరిగిపోయినది. అదివరకు జపాను మన యుక్తవృత్తువులను 147 లక్షలకు దిగుమతి చేసికొనినది నిరుప 180 లక్షలకు దిగుమతి చేసికొనినది. ఇచ్చటికి జపాను పంపిన ఎగుమతులు 161 లక్షలకుండి 228 లక్షలకు వృద్ధియైయి. సున్నితవస్తువులను మనము ఎంత ఎక్కువగా జపానునుండి దిగుమతి చేసికొనినామో ఈయంకలే చెప్పుచున్నది. ఈయంకలే చెప్పు నేల! బహుశాని వస్తువులే వ్యక్తపరచుచున్నవి. జపాను చిమ్నాలు, జపాను అగ్గిపుల్లలు, జపాను కాలితిత్తులు, జపానువస్త్రములు ఏది చూచినను జపాను నుయముగానేయున్నది. ప్రతి మనవద్ద నుండి జపా నెక్కువగానే కొనినది. ప్రతివస్త్రములు ఎక్కువకంటె మూడింతలు దిగుమతి చేసినది. గాజు సామానుల దిగుమతి 12 లక్ష లుండి 25 లక్షలయినది. ఆరుకోట్ల అరువదిలక్షల గాజులను దేశమునకు జపానునుండి నిరుపవచ్చి చేరినవట! అప్రియానిలిచిపోగా మన మాడ వారిచేతి గాజులు మనము నిర్మించుకొనలేక జపానువారి కావ్యాపారమును ఒప్పగించి కూర్చోవలసి వచ్చినది గదా! అగ్గిపుల్లలు జపాను 31 లక్షల వెలకు పురియున్నది. ఈపరిశ్రమ ఇచ్చుటనే అభివృద్ధియై నామగ్ని సరఫరా కాదగినదియని హౌదవ వ్యాపార నివేదకము వాకొనుచున్నదట. కాదగినదే మరే! చేయువారు చేయుచు నారు ఏరి? తునకు యుద్ధసానుగ్రివిగూడ మనకంటె వేలరెట్లు ఎక్కువగా జేసి జపాను లాభము సంపాదించుచున్నది. మనవద్దనుండి పెట్టుకొని దిగుమతిచేసికొని లక్ష దిగుమతిచేసికొని మన సైన్యములకు మంతుగుండలు మనకు నిప్పుపుల్లలను చేసి యిచ్చుచున్నది. మనకు సాధ్యమైన వస్త్రములు, గాజు, నిప్పుపుల్లలే జపాను నాదిగొని యుండగా ఇక రబ్బరులు మోటారులు వీని సంగతి మనము తడవనైన తడువ నేల? అయినను జపాను చాకచక్యమును ప్రదర్శించుటకు కొన్నియంక లిచ్చెదము. మోటారు మైలులు గొట్టుటల వ్యాపారమును ఒకలక్షకుండి జపాను ఆలక్షలకు పెంచుకొనినదట. ఈరీతిగా పెరిగిన జపానువ్యాపారమును జూచినప్పుడు మన యసహాయత్వమును పరికించినప్పుడు మనదేశమున ప్రభుత్వమునారు తలచికోనిన యెడల చేయగల కార్యమును గ్రహించినప్పుడు ఎంతటి సంగతితప్పాదయుండగు ఆంధ్ర హౌదవప్రదేశనను విచారము నొందక యుండవలదు. అందులోను

జపాను అవలంబించు పద్ధతులు అంత ప్రశస్తములు కావు. హౌదవభూమిలో జర్మను వస్తువులకు గిరాకి కలదని జపానువారు జర్మనీపేరు వేయమొదలిడినారు. జర్మనీవస్తువులే మున్నవట్టివి కావు. జపాను వస్తువులు అంత కంటెరు బూటకములు. ఒక్క పర్యాయము జపానువస్తువులు కొని యనుభవించినవారు అందులోని సాగస్యమును చక్కగా జెప్పుగలరు. అయిన కొనువారు చేయున దేమి కలదు. అభ్యాసము లేమో పడిపోయింది. వస్తువులేమో కావలయును. బూటకములో తాబకములో అవి లేకున్న జీవసౌఖ్యములు లేవను భ్రమయొకటి కలిగియున్నది. అట్టి వస్తువులు ఈ దేశమున సామాన్యముగా అగుట లేదు. అయినను కష్టపరిస్థితులలో నగుటచే నెల ఎక్కువ యగుచున్నవి. కొనువారి బీదరికము మరియొక కారణమై యున్నది. కాబట్టి చెడుగో బడుగో గంటగో విరుగునవియో దినములో పగులునవియో జపాను వస్తువులు వెలపోవు చున్నవి. జపాను వ్యాపార సీతియు నంత జ్ఞానునియము కాదు. వ్యాపారపు గుర్తులకు సంబంధించిన నేరములు మొదలగునవి యన్నియు జపాను మూలకముగనే పెరిగిపోయినవట! కలకత్తా రేవుకడ పట్టురడిన 552 నేరములలో 414 జపాను వ్యాపారస్తులు చేసినవట! జపాను వ్యాపారస్తులు ఒక్కపర్యాయము చేసిన నేరమునే పెక్కు పర్యాయములు చేయుచుండురట! ఇన్నివిధముల చిత్రపరిస్థితు లున్నను మన దేశమున కావలసినయంత అవస్థవస్తువులను తగిన అధికారులే యొప్పుకొనునట్లుగా అగ్గిపుల్లలు, గాజు, వస్త్రములు మున్నగు పరిశ్రమలు తప్పక మన భూమిలో ఫలవంతము లగునని నమ్మక మున్నను నవనాగరక ప్రభువులు ప్రాచీననాగరక ప్రజలు అమరియున్నను మనస్థితి మాత్రము ఇప్పటికిని జపానుమీద ఆధారపడి ఎంతటి చెత్తనైనను శిరసా వహించుటే మైపోయినది. ఇప్పటికైనను మన ప్రభుత్వమువారికి దయ రావా? గిల్చుస్త్రేటరుగారు కోరినరీతిని, ముద్రాప మొలులు గూఢముగా కోరురీతిని, సర్వహౌదవ వ్యాపార నివేదకము నూచించు రీతిని, ప్రభుత్వమువారు జోక్యము పుచ్చుకొనవలదా? పారిశ్రామికవిద్య యొకవైపున, పారిశ్రామికపరిశోధన మరియొకవైపున, పారిశ్రామిక సౌకర్యణ ఇంకొకవైపున వీరి వహించిననే గాని ముక్తి లేదనుట ఇంకను వీరు గ్రహింపకుండుట ధర్మమా? విదేశ శత్రువుల రాజకీయసాక్షాత్తలనుండి సంరక్షించుటకు సైన్యనిహములను నిలిపి యుండలేదా! అంతకంటె బలవత్తరముగా విదేశ వ్యాపార దండయాత్ర దేశజల నోటి మున్నమును బాటిరక్తమును అవ్యశ్యరీతిని సంపూర్ణముగా అపహరించుకొని పోకుండునట్లు తడుచిత సన్నాహంబు లొనర్చుట ప్రభుత్వమునకు సహార ధర్మమట అతిశయోక్తి యగునా? ఈధర్మనిర్వహణము తలధరించుటకు నుదారప్రభువు లింకను నెంతకాలము జాగు చేయుదురో తెలియకున్నదే!

దక్షిణాఫ్రికా సమస్య.

దక్షిణాఫ్రికాలో హౌదవులగతి మరల దుర్భర కష్టములతో కూడికొనిన దగుచున్నది. నానౌక విధమైన కారణమైన చేమ మరియొకవిధమైన కార

ఇటు పనిచేయుచున్నది. అయిన నేటికారణము క్రొత్తది కాదు. 1903 వ సంవత్సరమునుండియే ప్రారంభమయినది. ఆసంవత్సరమున మిల్లరు ప్రభువు ఒక ఉత్తరువు ప్రకటించెను. హైందవులు కొన్ని బజారులలో మాత్రము ఉండవచ్చుననియు ఇతరస్థలములలో వ్యాపారము చేయునెడల అరు మతిచీలు లండవలెననియు ఈ ఉత్తరువు విధించెను. అయిన నప్పుడు ఉత్తమ న్యాయస్థానమునాగు వ్యతిరేక తీర్మాన మొనర్చి కొంతకష్టమును బాపిరి. కాని మరిమరి యీ యుత్తరువుయొక్క ఛాయా భూతిముమాత్రము దర్జిన మియ్యక పడలేదు. ఇప్పుడు జారీయందుకు ఒకానొక ప్రభుత్వ నియామకము ననుసరించి నగరపాలక సంఘములకు ఒక్క ప్రత్యేకాధికారము కలదు. నగరములో నెచ్చలనైనను భోజనపదార్థముల నుంచుకొని అమ్మునెడల అట్టి వ్యాపారస్థుకు నగరపాలక సంఘము వారివద్దనుండి అరుమతిచీటి సంపాదించవలెను. నగరపాలక సంఘమువారికి ఏ వ్యాపారస్థుడైనను అట్టి వ్యాపారమును సాగించుటకు అనుమతాన్ని ఇచ్చినయెడల వారు ఆ తని కి చీటిని ఇయ్యక యుండుటకు అధికారము కలవారై యుండును. దక్షిణాఫ్రికాలో స్వరూపాలన సంపూర్ణముగా నున్నది. ఈ దేశమున స్వల్ప సంఖ్యాకుల లాభములను ప్రభుత్వము వారు కాపాడిన యట్లుగా ఆదేశమున కాపాడబారు. నగరపాలక సంఘములు ఈ దేశములో నున్నట్లు ఆదేశములో ప్రభుత్వాధికారుల కలుకుబడిలో లేవు. ప్రభుత్వముంతయు ప్రజాప్రతినిధుల చేతులలో నున్నందున ప్రభుత్వాధికారులే ప్రజాప్రతినిధు లగు నగరపాలకులకు జంకుచుండురు. నగరపాలకులు ప్రజాప్రతినిధు లనినయప్పుడు హైందవవ్యాపార ప్రతినిధులే యుండుర నట స్పష్టము. వీరికి వై ఆయుధ మొకటి దొరికినది. హైందవులకు నిలువను నీడలేకుండ జేయుచున్నారు. క్రొత్తగా హైందవులకు అనుమతి చీటిలు ఇచ్చుటలేదని అనేక స్థానములలో నియమించినారట! ప్రాతచీటిలు జారీలో ఉన్నచోట అనేకములగు చిత్రవేధలను పెట్ట జూచుచున్నారుట! ఈ నగరపాలకుల చర్యలను న్యాయస్థానములవారును ప్రభుత్వాధికారులును ప్రోత్సహించుచున్నారుట! నగరపాలకుల తీర్మానము వ్యతిరేకముని సాక్ష్యములే గలుగునెడల వైచారు విచారింతుటకు ఏర్పాటులుగలవు. ఈ అప్పీలు ఏర్పాటులనుగూడ నేటిదినము సంకోచముచేసి విడుచుటే దక్షిణాఫ్రికావారు అవలంబించు పద్ధతిగా నున్నదట! ఇటీవల తీర్మానమొకటి జరిగినదట! అనుమతి చీటిలవిషయమున మేస్ట్రీలుగారే! వద్దకు మాత్రము అప్పీలు తీసికొని పోవచ్చునట గాని అంతకుపైన ఉత్తమన్యాయస్థానమునకు అప్పీలు తీసికొనిపోవుటకు ఏలులేదట! ఇక నేమికావలెను? హైందవులకు అధికార పత్రము లియ్యవలసినవారు వ్యాపారమున వారి ప్రతినిధులు. ఆ ప్రతినిధుల ఉత్తరువును మార్పుటకు ఏర్పాటులు శూన్యము. అదేపరిస్థితి ఇచ్చట దక్షిణాఫ్రికావారికి కలుగునెడల సమానస్థితియే యుండును. అట్లుగాక వారికేమో యిచ్చట ఆంగ్లలతో సమానముగ ఉత్తమదర్జావారి భూమిలో మనకు ఈ దురవస్థ. ఇది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నుండదగిన పరిస్థితియేనా ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞు లాగించితురు గాక. ఇంకిను దృక్పథవిధేదమునందు నమ్మక ముంచుకొనుట హైందవులకు సాధ్యమేనా గ్రహింతురు గాక. హార్డింజ్ ప్రభువర్ధుని పరస్పర సమానత్వ సిద్ధాంతమింకను నెక్కడనో దాగియుండుటకు తమ మనస్సాక్షి కే తాము ప్రత్యుత్తర యిచ్చుకొందురు

గాక! ఊరక దృష్టిపథవిధేదమునుగురించి వ్రాయునట్టి పెనుమిల్లరుగజెలు ఇత్యాది పత్రికలు ఈవిషయమును చక్కగా గమనింపవలసినదని ఇండియా పత్రిక వ్రాయుచున్నది. మనలను అధినివేశముల అధికారమునుండి తప్పించుట కంగీకరించి పనిచేయుచుండు మన సోదరులగు ఆంగ్ల యాజమాన్య పత్రికా నిర్వాహకులుకు ఇందున మనకు శోష దుదురు గాక యని కోరుచున్నాము. వట్టి ఆర్థిక కారణములకై శోష నివసించు హైందవ సోదరుల నన్యాయముల పాలొనర్చుట బ్రిటిషు పౌరత్వార్హము కాదని అధినివేశకాలకు తెలియపరచుటకు విధిగా సంగీకరింతురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

ఆగస్టు నాలవ తేది.

ఆగస్టు నాలవ తేది ఇది నాశోమారమున లేదు. నాటికి యుద్ధము ఆరంభమై రెండు సంవత్సరములు నిడుచున్నవి. రెండవసంవత్సరము ఒండు నవ్వటికి మిత్రముండలి విజయమార్గ ప్రయాణ మారంభించుట సంభవించియున్నది. ఆ కిచినను మహావీరుడు మూడేండ్లకు సంగ్రామము ముగియునని చెప్పినవార్త నిజమగు పరిస్థితి ఏర్పడుచున్నది. ఆ సర్వవియోమకుని చిత్రమును పశ్చిమముగా కానవచ్చుచున్నది. ఇట్టి తరుణమున యుద్ధప్రారంభ దివసమును మిత్రముండలి యంతయు నిడుభక్తితో గడుపుట సహజధర్మము. తగిన ఏర్పాటులు ఇప్పటి నుండియే జరుగ నాగంభించియున్నవి. రానుండు ఆగస్టు రెండవదివ్దమునమిత్రముండలి పట్టిన పవిత్ర ప్రతిప వేయిరెల్లు బలవత్తరముగ స్థిరమగు వలసి యున్నది. నిష్కల్మష హృదయమున ఆ రేవేళ్ళుని మోలధర్మవరములగు నానపములలో విసముల యి సర్వమిత్రముండలియు కకల్యాణవిజయమును ప్రసాదించవలయు నని ప్రార్థించవలసియున్నారు. మిత్రముండలిసామ్రాజ్యము లోకము సంతయు ఆవరించియున్నది. ఇందు చేరియుండు జాతులు అనేకములు. మతములు పెక్కులు. అభిప్రాయము లనంతములు. ఇన్ని జాతులవారు ఇన్ని మతములవారు ఏకోదేశమున ఏకేశ్వరుని నుపాసించు తగుణము గ్రహించు చరిత్రమున నెప్పుడును కలిగియుండలేదు. ఇట్టి తరుణమును జర్మనీ తన యిష్టము లేకయే యొడవించి నందులకు భవిష్య ది తి హా స ము న పేరు నందగలదని మన మిష్కవడ పనిలేదు! జర్మనీని ద్రుంచవలెనని మిత్రముండలి కోరుటలేదు. జర్మనీ నుండు విండి యుండు నిరంకుశ సైనికభావమును నిర్మూలించుటయే పరమావధి. కాబట్టి ఈర్ష్య చెంచుట కెడమే కానము. నిర్మల భావమున నీరీతిని ప్రార్థించుటే పరమాత్మకు ప్రీతి కరము. మన దేశమునను హైందవ, మహమ్మదీయ, క్రైస్తవ, పారసీ హృదయములు నాడు భక్తిమై కాలము గడపునటుకు సందియము లేదు. ధర్మ విజయము జార్జిచక్రవర్తికి కలుగును గాక యని ప్రార్థనలు వాతావరణమును సిండి చేలంగు ననుటకును సందేహము లేదు. యుద్ధ సంఘమువారు నాటిదినము ప్రత్యేకము సభలు జరిపి విజయతీర్థానము లొనర్పవలసిన దని ప్రజలను ప్రబోధించినారు. తమ సేవకులకు నాటిదినము ఈ విధ కర్మకాండ కవకాశము కలుగుటకుగాను సెల వొనంగుటకును ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటు లొనర్చుచున్నారు. ప్రార్థనాపను ములులకు సరిగ కార్యాలయములు మూయుటచేతనో ప్రార్థనలకు బోనెంచు సేవకులకు ఆసనములునకు సెలవొనంగుటచేతనో అయకూలము లొనవిచవలసినదని కార్యాలయాధికారులకు ఉత్తరువులు పంపినారు.

అందరధికారులకును ఈ యుత్తరువును తెలియ జేయవలసినదనియు ప్రకటించినారు. నాలవ ఆగస్టు నూత. విశాఖములో నుదయించిధర్మవిజయమునకు దోడ్పడి గాకపు నిరంతరకౌశికి దారినావురు గాక మని కోరుచున్నాము.

స్వరాజ్య సమితి-నేషను పత్రిక

నేటి ఉపాయందు వచ్చిన నేషనుపత్రికయందు కొక విమర్శకు డిల్లు వ్రాసెను:-

నేషను విలియము నైడు గారును నొక సమయమునందు యుచ్చటించుపుడు బ్రిటిషు ద్వీపములందు జనగణసిన భృత్యక పరమార్థ కార్యములందు బాధ్యులు భృత్యులయొక్క నిస్తరణము యిట్లుగని తలచితిమి. డైరెక్టరులుగలందు నైడుగారికిగల యనుభవము నాకు లేదు. ఈ కార్యవిధి కై ఈత్యర ప్రేరేపణయందు ఆయనకు గల నమ్మక మెందు నాకు లేదు. నేను డైరెక్టుపత్రికను చదువ వారింభించిపుట్టె ఆ నుజేల్చియుండు ఈతర జనగణములనుగోరిక గలగుచున్నది. ఇండియా స్వరాజ్యసమితిని తలచెట్టి డైరెక్టుచేడిని ఖాడ నను దీనికి నిజరసము. ఈ సమితిని రాజనోహ సమితినితె డైరెక్టు నిండినది. నిత్యముగ నియ్యది రాజనోహమునకు ప్రితికూలము. అమితమైన హైందవాదోభావమున కిది మితమైన సమత్తరము. దానికి పుకారమైన రాజకీయ విజయము నీసమితి యగ్రగణ్యరని నిర్మూలము చేయవలసినది ఇట్లుది పత్రికాత్మము గాదా? ఆ సమితి సంకల్పము కొంత యైనను అధికార స్వాంతంత్ర్యము గల హైందవ కావన సభన స్థాపించుట యని నా భావము. మన మా "సామ్రాజ్య సాంఘాతిక సమోక్షము" అనుకవలెనను వాదిన పుడు భారతీయుల కర్తవ్యములను జరయు గలుగ జేయు చున్నామని నమ్మవలయును. ఆయన ఇంకెమి వివరము న్నుడి సాతకీతి త్వరగా మారోవుచున్నది. మనకిపుడు విద్యావంతులైన హైందవరక్షకులతో పరిబట్టిరి. హుస్సాజేను గాంధీగల రాజ్యాంగ పరిజ్ఞానము, కక్ష్మస్వేము, వాదనశక్తి వారలకు గలను. ఇందులకు కీర్తికేళులైన గోపాల కృష్ణగోకలే దార్పణము. బోకలే ఉత్తమమైన శిలము మనోభృతిగల రాజ్యాంగతంత్రజ్ఞుడు. హుస్సాజేనుగారి కం డైన సమరుడు. ఈ మాతా స్వేమునందే సత్యస్వం పర్వతమైన పుష్పంబులను గైకొని వారిని భగవంతుడవు మోగ జేయుమునకు మనజేయవలెను పర్వతజేయట ముకు ధర్మముగాదా? వాన నేన సాధనగమ్యము.

మద్రాసు ఇంజనీరింగు కళాశాల-విద్యార్థి వేతనములు

మన స్థానిక పృథుత్వమునాకు బొంబయి విక్టోరియా ట్రైనింగుల కళాశాలకు బోయి చదువువారలకు గాను ఆ విద్యార్థిభృతులు తాత్కాలికముగా ఏర్పడి యున్నాడు. నెలకు రూ 30 ల నుండు ఆర్థుర విద్యార్థులకు సానుకూ చేయుచున్నాడు. బొంబయిలో చదివిన ఇచ్చట కంగీకరించుట కొకకాంక్ష యెన్నిది అచ్చట నున్నంత పరిపూర్ణముగా సాంకేతికవిద్య ఈ గాజవానిలో లేదు. ఇటీవల ము ఇంజనీరు కళాశాలవారు కొంత వికాసమును కడబరచినారు. మెకానికలు ఇంజనీరుల ఎల్లెక్ట్రికలు ఇంజనీరుల-ఆరగా యంత్రోజాన్త్రులు విద్యుచ్ఛక్తిజ్ఞులు-రెంటుల ఎన్జనీర్లెద్ద తీసికొని పొండికలు ఇచ్చుచు అగిన ఏర్పాటులన్ని యు చేడితారు. ఈ విషయములలో మేము బొంబయి విద్యార్థియై ట్టి కలుకు తగ్గిగోవుల లేవని తెలుపుచు ఇచ్చట విద్యార్థిభృతులు స్థాపించవలసినద పృథుత్వమువారిని పోవారు. అందు విషయ విద్యార్థిభృతుల కారిత్రుత్వమునకు భుక్తిలేకుంపవర్పర చినారు. బొంబయి విద్యార్థిభృతులు రెండు తగ్గించవలసినదని యు ఆ ఆరగనూ సాకుల విద్యుల మూకు విద్యార్థిభృతులు గా నియ్యవలసినదయు మహాదేశనాకు ప్రభుత్వాధికారిల కింకంబేర గావలసినది. గారు యునుమాత్రం ఆంగీకరించినారు ఇచ్చట చదువుచోండుత్వము చదువుల కు ముంబయి:భృతర. ఇచ్చట పరిరంధలకి:జే మురాజ భాగము సాంకేతికవిద్య ఏర్పడినానా ఆంధ్రులవలసినది కాక ఆకర్షణ విద్యార్థిభృతులకి అట్లులే యుది ఇచ్చట ప్రత్యేకము భృతులన్నియునుగినమేవల పృథుత్వమున కెంకో నిష్కలు ఇచ్చి యుండదు. కొంతకాలము ఆవిద్యులకు విద్యా భుంకుకు ఈ విద్యా:జు విద్యార్థులకు గల తాంకిత్యవృత్తి:కాత్రిక: యుండు. అప్పుడు కొంతగా స్పష్టమ: ఈ విద్యులకు విద్యు:క తగ్గి:క: ప:చే:యం:ర: ఉత్తే:క: ముడి:య:య:కు. అంత: హ:కే:డి: (వృత్తి: ఈ:కా:ల:య: మ:య:ం:పు:ర: సాంకే:క:వి:ద్య: శి:ష్టు:ల: ఆ:ధ:య:య:డి:య:ం:కు.

బరోపా మహా సంగ్రామము

లాంగూవెలు—డెల్విల్లి అడవులు మరల ఆంగ్లేయుల వశమగుట.

ప్రాస్తులో తక్కిన 70 మైళ్లరంగమునను గూడ ఆంగ్లేయుల శత్రువులు ధ్వంసించుచుండుట.

—:—

మొసపాటేమియా పత్రములను ప్రకటించుట అనుచితము.

చార్ల మెంటు నియోజకము—దొరతనమువారి నూచనలు కడబడుట.

ప్రాస్తులో మరల రహస్య సేవ దిగట.

[రైటు రు ఏ జ స్పీ.]

ఇంగ్లాండు

మొసపాటేమియా వైద్యసౌకర్యములు

లండను, జూలై 18:— యధ్యసంఘములొని లిబరల్ కక్షీవారు మొసపాటేమియా యందు వైద్యసౌకర్యముల తొలగింపును గూర్చియు, సైనిక కేంద్రముల సరఫరా యందు తొలగింపును గూర్చియు ఒక తీర్మానమును తయారుచేసిరి. కాన్సు గారి తీర్మానమును బలపరచుటకును వారు శక్తియించిరి.

లండను, జూలై 20:— కామతల కభియందు చేంబ రేకొగారు సర్ మోన్రీక్రేయిగ్ గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు, మొసపాటేమియా వైద్యసౌకర్యములనుగూర్చి హిందూజేశము నందలి బ్రచ్చాభాధికారులతో వాలోచించి వారినూచనలను సాధ్యమైనంతవరకు తమకు పంపుదని తాము హిందూజేశ రాజప్రతినిధికి వ్రాసితిమి చెప్పిరి. ఈ రిపోర్టును ప్రకటించుటకు ముందు హిందూజేశ ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు ముందు దానిని సావధానముతో పరిశీలించ వలయును. మొసపాటేమియాయందు స్థిరములను సాధ్యమైనంత వరకు చక్కపఱచుచుండునని వారు చెప్పిరి.

ఇదివఱకు మొసపాటేమియావారు వ్రాసిన విషయముల నన్నిటిని యధ్యసంఘమువారు పరిశీలించిరి ఫార్ ప్రకటించిరి.

దార్ల నెల్సు మొసపాటేమియా విషయములు

లండను, జూలై 18:— దార్ల నెల్సు విషయములలో సంబంధించిన కాకితములను ప్రస్తుతము ప్రకటించెదగదనియు, వానిని ప్రకటించుటకున కేతువులను మన రహస్యములు తెలియఁజేయు యధ్యసంఘమువారు తలచుచున్నారనియు కామ నులసభలో ఆస్పీక్రుతుగాడు చెప్పిరి.

మొసపాటేమియా విషయమును గూర్చి చెప్పెను యధ్యకాభాధికారుల కలహాల ప్రకారము ఆస్పీక్రుతులైన విన్నాట్లు చేయుచున్నారనియు, ఈ యధ్యసంఘము ఆగ త్యములను ప్రయత్నించు తెన్ని చేసినను అత్యంత గొలుపు విష యములెన్నియో తిట్టించినవనియు ఆస్పీక్రుతులెన్నియెన్నెను. వైద్యసౌకర్యములను విచారించుసంఘమువారు తాము మొస పాటేమియాను కడబఱచుట అన్ని విధములను సౌకర్యముల కేర్పఱచితిమి చెప్పిరి. సైనికులకు కను సరఫరా మున్నగు విషయముల చక్కగా కేర్పఱచబడినవి హిందూజేశ ప్రభు త్వమువారు సంభ్రమైరి. గురువారమునాడు మొసపాటే మియా విషయ చర్చ జరిగి కచ్చునని వారరి. యధ్య విచా రక సంఘమువారు మొసపాటేమియా విషయములను ప్రక టించియెడల మన రహస్యములు కేతువులకు తెలియఁజే చెప్పెనున్నారు. వానిని ప్రకటించియెడల ఇప్పుడు మొసపా టేమియా యందు మనము చేయుచున్న ప్రయత్నముల ఫలము మనకు దక్కదని సంఘ సభ్యుల యభిప్రాయము. మొసపాటే మియా విషయమునందు రాజకీయ విషయములను, యధ్య విషయములను ఏమియు సంబంధము లేదు. కరఫరా విష యము సాధ్యమైనంత వరకు చక్కచేయ బడనని తెలియు చున్నది.

కార్లనుగారు గురువారమునాడు పాపాడించుటకొక తీర్మానమును అలోచించు చున్నారు. కేతువుల సభియందు ప్రకటనప్రకారము ఆస్పీక్రుతు మంత్రి చెప్పినట్లే చెప్పివచ్చు నుచుండునని వారు జరిగినట్లేర్పాటు చేసిరి.

ఇంగ్లాండు స్వర్ణకరణాలను తొలగినము

లండను, జూలై 18:— కచ్చువారును ఇంగ్లాండు స్వర్ణ కరణాలను విషయపుట్టు తొలగించబడునని కామతల సభ లో ఆస్పీక్రుతు మంత్రి సభిశెకు.

జనరల్ విల్కాక్సుగారు

లండను, జూలై 18:— జనరల్ విల్కాక్సు గారి కి రాజుగారు దర్శన మిచ్చిరి.

సివిలియన్స్ మరీక్షలు

కామతలసభలో దీనివిషయమై స్పీడను గారికి ప్రత్యుత్త ర మిచ్చుచు చేంబరైలు గా ట్టురి:—సివిలియన్స్ మరీక్ష లందు అంతరాత్మవిషయ కాక్షేణముల గలవారు రాజుడదని 1915-వ హిందూజేశ కావనమునందు జెప్పబడినది. ఎట్లగు నసివిలియన్స్, జేశమునందు కాంధి స్థాపించవలసినవారు. కాన అట్టివారికి నైతికాక్షేణముండి అధికారము సక్రియముగా వినియోగించెదలవలయుడల, సివిలియన్లు చేయవలసిన పను లన్నియు వారు నిర్వహించవలెను.

ఎన్నికల రిజిస్ట్రరు.

సామ్రాజ్యముగారి వాదము.

లండను, జూలై 19:— యధ్యమునందున్న వారియొక్క యొక్క, యెన్రోఫకరణముల సరఫరా జూచువారి యొక్క యొక్క ప్రతినిధుల పేర్లనుగూడ ఎక్కుకొనువారి రిజిస్ట్రరులో జేర్చుకొను విషయమును చర్చించుటకు ప్రత్యేకసంఘమును నియమించవలసినదని సామ్రాజ్యముగా రుపపాదించిన తీర్మా నమునందు గొప్పతిక్కు ఒకటి బయటపడుచున్నది. యధ్య సమయమునందు వోట్లెక్కు విషయము చాలటి కావనమునందు లేదు. ప్రస్తుతము ఎన్నికలు జరిగినందున విషయమును గూర్చి సామ్రాజ్యములగురు ఈదినను కామతలసభలో విష యించిరి. కుజలకు ఆపదతి యుద్ధములేక. ప్రస్తుతము అది వారి కనకరము కాదు. కార్లనుగారి రితిర్మానమునకు ప్రతి కూలముగా మాట్లాడి, యధ్యసమయమునందు ఎన్నికలు జరి గవలయునని చెప్పిరి. ప్రత్యేకసంఘమును నియమించుట యొక ఫాక్సువలె నగును. చక్కదిర్మానమునకు అవకూలముగా ముగి యను. తుదకు ఆస్పీక్రుతు గారి తీర్మానమును తీసివేసి, ప్ర భుత్వము వారే ఈవిషయము వాలోచించి తమనూచనలను ప్రకటించుటచెప్పిరి.

సర్ విక్టరు హార్లీగారి మరణము

లండను, జూలై 20:— మొసపాటేమియా రంగమునందు పనిచేయుటకు పోయిన సర్ విక్టరు హార్లీగారు వడదెబ్బతిగిలి మరణించిరి.

3000 లక్షల పానుల ధనసహాయము.

లండను, జూలై 20:— ఈచుధ్యకాలమునందు యధ్య మును జయప్రకముగా జరిపుటకు ఆస్పీక్రుతు మంత్రి గారు ప్రజలకుల 3000 లక్షల పానుల ధనసహాయము కోరదలచు చున్నారని తెలియచున్నది.

జాతీయ వ్యయము

లండను, జూలై 20:— గత 7 వారములలో జాతీయ వ్యయ మంత యెక్కువయెనందులకు కారణములు ప్రభుత్వము వారు ఆమెకిను పోమిలను కొనుటయు, మిల్కినుండలివారి కిని రాప్రతిములకు ఎక్కువ అప్పునిచ్చుటయు నని కామతల సభలో మెక్కెన్నా గా రిరి. ఇంక క్యయము తగ్గగలను.

కిచెనర్ జ్ఞాపక నిధి.

లండను, జూలై 20:— రెడ్ క్రాస్ వారు గాయముల తగిలినవారికి నడుమ యాతమున ధనసహాయము చేయుటకు కెచె నర్ జ్ఞాపక నిధియండి ఫెన్వోక్ పోరిసకొ గారు 50 వేల పాను లిచ్చిరి.

బొంబాయియందు జర్నలు కంపెనీ

లండను, జూలై 19:— బొంబాయియందు ఇదివఱకు మూసివేయబడిన స్ట్రోడెస్క్రిట్ కంపెనీ ఎట్టింజర్ను కంపెనీ వేరుతో ఇంకను ముంగెసిను తొలగిపు కర్తమును జరిపుచున్నదా యని నైడెక్ హామిగారు ప్రభువుల సభలో నడిగిరి. యధ్యమునకు ముందు ఎట్టింజర్ను కంపెనీవారు ఫ్యాంకుఫర్టునుండున్న కంపెనీతో వర్తకము మానివేసిరియు, ఇట్టి కంపెనీలతో వర్తకములు నిలిపివేయవలయు ని యుత్తరపు లీయబడినవనియు ఇదివఱకు సభలో తాము మాట్లాడిన తఱు వార తెలియవచ్చినదని ఇస్టింగుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఇట్టి కంపెనీల విషయమున హిందూజేశ ప్రభుత్వమువారు రెండు క్రొత్త మాత్రముల నకుసంబంధము. తమకు ఉచితముని తోచిన సరకుల ఎరువుతి దిగుతులను నిషేధించుట మొద టిది. కేతుజేశ వర్తక కావనమును బాగ్యత్రగా వాటింతుట రెండవది. కేతుజేశ లాభములకొఱకు పని జరిపుచున్న కేతు వర్తక కంపెనీలను హిందూజేశ ప్రభుత్వమువారుచాలకాలము క్రిందటనే బహిష్కరించి వాని వర్తకములను నిలిపి వేసిరి. ప్రస్తుతము కేతుజేశ వర్తక కంపెనీ యెదియో తెలిసికొ నుటకు ఆ కంపెనీ యలల కేతుజేశ లాభములకొఱకు యు ధానంతరము మఱుల వర్తకము ప్రారంభించువారును విషయ మును అలోచించవలసియున్నది. దీనికి గలగు సమాధానమున లన యధ్యసంతరము మఱుల తలపెట్టి కేతుజేశ వర్తకమును పొగించు కంపెనీలను నిర్మూలము చేయుటకు హిందూజేశ ప్రభుత్వమువారికి సాధ్యమగును.

నైడెక్ హామిగారు ఈవిషయముల నన్నిటి నామోదించిరి.

కరాచీయందు వడదెబ్బ తగిలి మరణించిన సైనికులు

లండను, జూలై 17:— ఇటీవల కరాచీయందు ఒక ప లూలము రైలుప్రయాణము చేయుచుండగా వారిలో కొంద టికి వడదెబ్బతగిలి మరణించిరిని విషయకు తమకెంతయో విచా రము గలుగుచున్నదనియు, హిందూజేశమునందు ఎండకాలము న అట్టి పరిస్థితులలో సైనికులచే రైలు ప్రయాణము చేయిం చుట తగదనియు కామతల సభలో చేంబరైలు గాడు చెప్పిరి.

ప్రీవీకౌన్సిలు అప్పీల్లు.

అలస్యము జరిగుచుండుట.

లండను, జూలై 20:— ప్రీవీకౌన్సిలులో హిందూజేశపు అప్పీల్లు చాల అలస్యముగా నడుచుచున్నవనియు, ఇకముందు అప్పీలుదారులకు వారి ఖర్చులీయబడవనియు చాన్సలర్ ప్రభు వు ప్రీవీ కౌన్సిలునందు చెప్పిరి.

ప్రాస్తు

ఆంగ్ల విజయములు.

లండను, జూలై 19:— నిన్న రాత్రి ఆంగ్ల సేనాధిపతి జనరల్ పౌగ్ గార్డెట్లు ప్రకటించి:—లాంగూవెలు, డెల్విల్లి అడవులయందు మేము గోల్పోయిన స్థలమును చాలభాగమును మఱుల సంపాదించితిమి. ఈరెండు ప్రదేశములందును యధ్య మింకను తీర్చితిగా జరిగుచున్నది. ఈచుధ్యాన్నా ము డెల్వి ల్లి అడవికి దక్షిణమున జర్మను వైస్యము గిల్బాంటుయండి వాల్లర్లాట్ మైదానమును మట్టదీపఁబోచుచుండగా మేము ఫిరంగులను ప్రయోగించి వారి ప్రయత్నములకు విఫలము చేసితిమి.

బ్రిటిషు సప్తము.

లండను, జూలై 20:— యధ్యరంగమున గాయములు తగిలినవచ్చిన వారిట్లు చెప్పెనున్నారు. “మనయందు సప్తము విశేషముగా కలుగుచున్నను మనకు సైనిక సహాయమును నూతన విజయములను తోడుతోడుగా ఎప్పటికిని కచ్చుచున్నవి. ఇప్పుడు మన సైనికులకున్న ఉత్సాహ సాహసములు ఇదివఱ కెన్నిడునుండియుండలేదు. మంతు ఇప్పుడుగలుగుచున్న సప్త ములను గలగుచున్న జయములను బట్టిమాడగా, ఇప్పుడు గలిగిన సప్తమునకు పదింతెనసప్తము కలగునప్పటికిని సేననికాల ము ముగియుతోడల జర్మనీధ్వంసమగును. మనకు సంపూర్ణ విజ యము చేకూరును.”

నూతన రష్యను సేనలు

కరాసురంగమునకు వచ్చుట.

పారిసు, జూలై 20:— రష్యనుల నూతనవలూములు బ్రెస్టు చేవునందు దిగినవి. ఈవలూములు శిక్షణ తగిలినవగు బోయి అచ్చటినుండి సేనాముఖమున కరుగును.

విజయ రంగయ్యయ్య.

లండను, జూలై 20.—ఆంగ్ల విజయరంగయ్యయ్య టెటర్నిటీ ఖర్చు డిట్లు వ్యాఖ్యచేసాడు.—విజయరంగయ్యయ్య గామిహాట్ సోమరంగయ్యయ్య యొక్క పాత పాతముండెడు. తక్కిన 70 మైల్ల నేనామయ్యయ్య నందుకు క్షమించుట ఎట్టిరాదును నీయమండ తీర్చిగా ఫిరంగులు కాల్చుచున్నాడు. ఇంతకు అనుబంధించి కళియోగ ఫిరంగులసంఖ్య (మాగ్నిఫియం కాక) వందలసంఖ్యపాదమున్నది తెలియచేస్తుంది.

విజయరంగయ్యయ్య.

పారిసు, జూలై 20.—విజయరంగయ్యయ్య యొక్క ఓక విజయరంగయ్యయ్య వ్రాయుచున్నాడు.—యన పటాము గ్రామమునకు మూడుమైళ్లదూరము దగ్గరగానుండి యుద్ధముచేయు పాగెను. విజయరంగయ్యయ్య ఫిరంగులందుపాటు కన్నములుండెను. ప్రతిగ్రామమున ఒక కొరకల నుండెను. ఒక జర్మను పటాలములయొద్ద యుద్ధముచేయు. విజయరంగయ్యయ్య కనలు వరుసగా పత్యక్షముచేయుండెను. విజయరంగయ్యయ్య ప్రాంతముననున్న రెండు కొరకలకు యుద్ధమున్న కొద్దునై 800 కనలు వరుసగా చేయబడినవి.

పరామ రంగయ్యయ్య.

పారిసు, జూలై 20.—పరామ రంగయ్యయ్య ప్రకటించబడినది.—సోమరంగయ్యయ్య యొక్క యుద్ధము జరిగినది. ఎట్టిగ్రామమున దక్షిణమున మేము కొన్ని కందకములను కొందలు వైదిలను పట్టుకొంటిమి. వర్షమురంగయ్యయ్య ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది కాని పరామరంగయ్యయ్య మేమును జలుగలేదు.

రహస్య

రహస్య రంగయ్యయ్య.

వెట్రోగ్రామము, జూలై 19.—రహస్య రంగయ్యయ్య యొక్క జర్మనువిజయరంగయ్యయ్య 18 వాంఛించుచున్నది. విజయరంగయ్యయ్య కలన నీర్మలమున 8 అడుగుల ప్రవాహమునవచ్చి వంతెనలను ధ్వంసముచేసింది. వెట్రోగ్రామమున రెండిటి పాదపున మాటికి నైరుతి దిశకుండున్న కనులును మేము సమీపించుచున్నాము. కాకేషియను సేన ప్రెలివిజాండుకుదక్షిణమునను, వైబర్డుకు పశ్చిమమునను చాలదూరము ముందుకుపోయి యున్నాడు. వెట్రోగ్రామమున సేనాభాగమును భేదించింది. గడచిన కొన్ని దినములలో మేము 300 కురువన్నెనైకోద్యోగులను 1200 మంది ఆస్కరిలను పట్టుకొంటిమి.

నెవ్యోయాలోనున్న నైస్యము కాల్పేతియను కనుమలకు పోవుట

లండను, జూలై 20.—60 కేటగల ఆస్ట్రీయా కటాలము నెవ్యోయాలోనికి కాల్పేతియను కనుమలకు పోయినది. మాంగరీ డెకేయలోనికి రహస్యవా రకును వెట్రోగ్రామ మాంగరీ ప్రతికాధిపతులతో బెత్తిప్రభువు సమైక్యముగా చేపెను.

రహస్యను ఆస్ట్రీయాదళము.

బర్లిన్ నా సరిహద్దులకు పోయియుండు లండను, జూలై 19.—బర్లిన్ నాయందు కనుమలకే వైపున రహస్యను ఆస్ట్రీయాదళము పోయియున్నది, ఎచ్చటనున్నది తెలిసికొనుట కష్టముగానున్నది. ఈదళము త్వరలో జనరల్ స్టాజునైస్యమునకు వెళుక జేయుద్ధము చేయునని వెట్రోగ్రామమున దురుగొనుచున్నాడు.

సరిహద్దులందు యుద్ధముజరిగినదని విషయము పత్రికలు ఒక్కొక్కచున్నవి.

రుమేనియా

రుమేనియా తొటస్యము.

లండను, జూలై 19.—రుమేనియా కొంతకాలము యుద్ధసితి యెట్లుండునో చూచి తలుచుకొనకుండు పక్షమున చేరుటకును నిశ్చయించుకొనునది “బెర్లిన్ టాగ్ బాటు” పత్రికా యుభారెట్టు విశేషము వ్యాఖ్యచేసాడు.

మెసపొటేమియా

మెసపొటేమియా ఉద్ధము.

లండను, జూలై 20.—మెసపొటేమియాలోనుండు 120 డిగ్రీల ఉష్ణము కనబడుచున్నది అధికారులు ప్రకటించుచున్నాడు.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(నూ స్వకీయ విశేషముల వర్ణనము)

బొంబాయి

ఇంగ్లీషు మొయిలు స్త్రీమయ. ఆంగ్లేషీయులకు టపాటు తీసికొనివెళ్లు “బైవ” అను మొయిలు స్త్రీమయ ఈనెల 28వతేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము బొంబాయినుండి బయలుదేరును.

బొంబాయి శాసనసభ.

ఎం. డి. పి. వెబ్బుగారి రాజీనామా. బొంబాయి శాసనసభయందు సభ్యులగు ఎం. డి. పి. వెబ్. పి. వి. ఇగారి రాజీనామాను బొంబాయి గవర్నరు గారు ఆంగీకరించిరి.

దివానుబహదర్ శాశీనాథ రామచంద్ర కాడ్వోలుగారి యాదార్యము.

దివానుబహదర్ శాశీనాథ రామచంద్ర కాడ్వోలు గారు ఒక లక్షరూపాయలు దక్కన్ విద్యాసంఘము నవీన ఉపాధికాలవారికి ఇచ్చి దానివైపున వడ్డీతో సేదవిద్యాన అభివృద్ధిచేయుట చేయవలయునని చెప్పిరి.

బుగారము

పారిశ్రామిక విచారక సంఘము

కలకత్తా, జూలై 20.—హిందూదేశ పారిశ్రామిక విచారక సంఘమువారు ఆక్టోబరుమాసమున జలుపు సభయందు చర్చించు సమస్యలను వివరించుటకు సంఘసభ్యులు కే బాకసభ చేయుదురు. ఆనరబిల్ డాక్టర్ ఆనరబిల్ సర్ హూరేస్ కల్లెక్టర్, ఎడ్యుకేషన్, ఎడ్యుకేషన్, గాల్వర్నర్, కల్లెక్టర్, సభ్యులందఱును సభకు వత్తురు. మొగూరు నుండి ఆల్ఫ్రెడ్ చాటర్టన్ గారును, బొంబాయినుండి ఆనరబిల్ ఫజార్ భాయ్ కరీంభాయ్, సర్ నొరొల్లిజానల్లి తాతాగార్లు ఇదిరకే వచ్చిరి. ఆనరబిల్ పండిత్ మదనమోహన ముఖ్య గారు కేపు ఉదయము వత్తురు. సభ్యులకు కేపు ఆనరబిల్ సర్ ఫ్రాంసిస్ స్టీవార్టుగారి యింట విందుజలుగును. విందెన తలుచుకొని సర్ తాడన్ హాండు గారు వచ్చిరి. 25వ తేదీని మఱుల కలకత్తాకు వత్తురు. 26 తేదీని వారు రైలు చేసంఘముల సమావేశమునకు పోయి, ఆరాత్రియే చెన్నపురికి బయలుదేరుదురు.

జర్మనీ

జర్మనీయందు భోజనసామగ్రిలు.

లండను, జూలై 20.—నెట్రోగ్రామస్ పత్రికా ఆప్టుయందు విశేషముడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—దక్షిణ జర్మనీయందు ఆదేశమువారే తమ భోజనసామగ్రిలసరఫరా చూచుకొనుచున్నాడు. మాంసపదార్థములు దేశీయతల నొక్కొక్కరికి సమానముగా నుండవలయునను మూత్రము ఇంకను పాటించబడుటలేదు.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయాస్థితి.

లండను, జూలై 19.—“కోరియర్ డిల్లా సెరా”పత్రికా విశేషము దొకడు ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—ఆస్ట్రీయాదేశపు ముఖ్యయోధ బలములయొక్క ఇటలీయమున నున్నది. ఇటలీయై పున్ను రహస్యను నైస్యముకంటె విషయమునగరమునకు మఱుత దగ్గరగా నున్నది. ఆస్ట్రీయావా శత్రుత్వము వెనుకకు తగ్గినను విజయోరంగమువారికి దక్కదు. విజయోరంగము ఇప్పటికే చాల సీనస్థితిలో నున్నది.

అమెరికా

“డ్యూప్ లాండు” సబ్యరైను అధికతి

లండను, జూలై 19.—“టైమ్స్”పత్రికా వాసిండ్లను విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—మిత్రియందలి కేపురము బంధించబడిన “నెక్సార్” అను స్త్రీమయ పూర్వము ఆధిపతి గానున్నవాడే ఇప్పుడు “డ్యూప్ లాండు” సబ్యరైను అధిపతి. ఇతనిసేన వెల్లాండ్ కాయన కట్టికేను సందర్శమున గూడ బయటికి వచ్చినది.

వారన్లు లేక అరెస్టుచేయుట

కలకత్తా, జూలై 20.—బొంబాయి రాజధానిలోని భార్యార్ బోలీసుమామంబుడెట్లు గాను కలకత్తా పోలీసు వారికి వ్రాసిన యుత్తరముకట్టి కలకత్తా పోలీసువారు వారంటులేకయే భారతలక్ష్మీ ప్రాసిడెంటుకంపెనీ లిమిటెడ్ కలకత్తా యెట్లు చాతుచంద్ర ముఖాచారుగారిని ఆరెస్టు చేసిరి. తొమ్మిది 491 నెక్ మనప్రకారము అట్టిచర్యముఖ్య న్యాయాధికారి యెట్లుగే జలుపలయునని న్యాయమాన్య కట్టుపట్టి చూచుచు గారిని విడుదలచేయు నాజ్ఞాపించిరి.

హిందూ దేశమున కొత్తగా

రిజిస్టరుకాబడిన కంపెనీలు.

కలకత్తా, జూలై 20.—మొయిసెలలో 72½ లక్షల మూలధనముతో 6 కొత్తకంపెనీలు రిజిస్టరు చేయబడినవి.

బెంగాల్ బ్యాంకు వడ్డీరేటు.

బెంగాల్ బ్యాంకు వడ్డీరేటు నూటికి 6 రూపాయల చొప్పుననే ఈయబడుచున్నది.

నల్లమందు పోకరుట.

కలకత్తా కస్త్యు కళాభివృద్ధి నిర్మితి ఉదయము “పూర్ సాంసు” అను స్త్రీమయ వెదకి దానియందు ఒక లక్ష రూపాయల విలువగల నల్లమందుకు పట్టుకొనిరి. ఇంతరకము ఎక్కువను బంధించబడలేదు.

పోలీసు పతకములు.

కార్యకేట ప్రభువు ఉపన్యాసము. డక్కా, జూలై 20.—ఈ ఉదయము పోలీసు ఉద్యోగుల కనరత్తుకు శ్రీవాస దర్శించి వారికి బహుమానపతకముల నిచ్చుచు ఇట్లుపన్యసించిరి. “పతకములను బొందుటయందు గెలిచిన వారిలో క్రిందేఘటన డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు కనరత్తు మూర చట్టకీ గా కొకరు. అన్ని దేశములలోని పోలీసు కళాభివృద్ధి కళాభివృద్ధి సామగ్రిత్యము చేయవలసి యుండును. ఇతరదేశములందు కలి హిందూదేశమునకు పోలీసువారు స్వాగత్యము చేయుట కష్టమును వెదకిన తేను కనరత్తుమూర చట్టకీ మున్నగు వారు విశుద్ధి విధులందు తమ ప్రాణముల నొసంగవలసి విదగ్ధమును జూపి యున్నాడు.” తలుచుకొని వారు కనరత్తుమూరని కొంతకాలము నుండి కలకత్తాను బంధించి మేజర్ సర్దార్ బహదర్ గోపాలచంద్రచానుగారిని తమ గౌరవ ఏడికాంతుగా నియమించిరి.

పంజాబు

పంజాబు న్యాయసానముల సెలవులు.

పంజాబు ముఖ్యన్యాయసాన సెలవులు ఆగస్టు 31 తేదీని ప్రారంభమై ఆక్టోబరు 31 తేదీలో ముగియును. తక్కిన న్యాయసానములన్నియు సాధారణముగా సెప్టెంబరు 1 వ తేదీనుండి 30 వ తేదీవరకు సెలవు కలిగి యుండునుగాని యీ కనరత్తురము వానిసెలవులు సెప్టెంబరు 4వ తేదీవరకు ప్రారంభమై ఆక్టోబరు 31 తేదీకి ముగియును.

బర్మా

బర్మా లెప్టి నెంటుగవర్నరుగారి పర్యటనము.

రంగూను, జూలై 20.—బర్మా లెప్టి నెంటుగవర్నరు గారును, బర్మా ఆర్థికవిమయమునకును, సేనాధిపతియగు రకు, రివిన్యూకార్యదర్శియును ఆంతరంగిక కార్యదర్శియును నిన్నుచర్చావ్వును టీవాయ్ కిచ్చి పాతకాలలకు దర్శించి, ఆనుపత్రి, మున్నగు సాధనములనుచూచి, రాత్రియొక కన మటో గాగ్లెచదర్శనమునకు వెళ్లిరి ఈఉత్తయము శ్రీవాస స్థానిక ముఖ్యోద్యోగులతో మాట్లాడిరి.

అనిబెసెంటు దొరసాని.

“అబ్దుర్ రహ్మన్”ను బర్మా మహమ్మదీయ కత్రిక బెసెంటు దొరసానిని గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నది.—ఇట్టి సర్దుబాటుమును బుద్ధి వికాసమునకు, మహత్తరకోద్యమమునకు గల బెసెంటుదొరసాని విషయముక బొంబాయి దొరతనమువారు ఇట్లు ఆకృతులుగా కానించుట అన్యాయముగా నున్నది. బ్రిటిషు పరిపాలనమునందలి దుష్టగు గలిగిన ఈకళంకమును తగ్గి తేసి, ఉత్తరపురు దొంగిలించుటయునని మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

THE GREAT WAR.

**British Guns Roaring Over Remaining 70 Miles.
GROUND AT LONGUEVAL AND DELVILLE WOOD RECOVERED.**

Mesopotamia Papers: Inadvisability of Publishing Them.

GENERAL ELECTION: GOVERNMENT PROPOSALS WITHDRAWN.

FRESH RUSSIAN TROOPS LANDED IN FRANCE.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Privy Council Appeals.

NEEDLESS DELAYS.

Chancellor's Warning.

LONDON, July 20.

In the Privy Council the Lord Chancellor strongly criticised the delays in Indian appeals and declared that in future the appellants would not be allowed their costs if the appeals were needlessly delayed.

A Credit of 300 Millions.

To be Asked For.

LONDON, July 20.

It is understood that Mr. Asquith will ask for a credit of 300 millions to prosecute the war during the recess.

Rise in National Expenditure.

Causes Explained by the Chancellor.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. McKenna said that rise in the rate of national expenditure during the last seven weeks was due, firstly, to Government's purchases of American securities and, secondly, to the rate at which advances to the Allies and Dominions had been drawn upon. He hoped that expenditure would decline.

Kitchener Memorial.

£ 50,000 for Red Cross.

LONDON, July 20.

Mr. Fenwick Harrison has given to the Kitchener Fund £50,000 to be placed at the disposal of Red Cross to help wounded Officers and Men in the form of cash.

Home Rule Bill.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Asquith announced that the Home Rule Bill would be introduced next week.

Death of Soldiers From Heat Stroke.

The Karachi Incident.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Chamberlain stated that he had received telegraphic information regarding the lamentable incident at Karachi and had asked for a full report to ensure that troops should not be moved by rail from Karachi to Northern India under such conditions in the hot weather.

Conscientious Objectors and the I. C. S.

Reply to a Question in the Commons.

LONDON, July 20.

In the House of Commons, in reply to Mr. Snowden, Mr. Chamberlain said the regulation prohibiting conscientious objectors from entering the examination for the Indian Civil Service was made under section 97 of the Government of India Act of 1915. It was justified because a person having moral objection to the use of force by the State under any circumstances could not perform all duties which might be required of Indian Civilian, who were responsible for the maintenance of order.

Hostile Firms in India.

Question in Parliament.

LONDON, July 20.

In the House of Lord Lord Sydenham asked whether the firm of Schroeder Schmit of Bombay, which had been closed, was still dealing in manganese ore under the name of Ettlinger and Company, of which it was an adjunct. Lord Islington replied that since his previous speech he found that Ettlingers, before the war, had close relations with the firm in Frankfurt. Orders had been issued terminating the firm's trade in India. In order to secure complete power over such firms the Government of India was issuing two new ordinances, one empowering it to prohibit or restrict imports and exports in any way it saw fit, and the second closely following the British Trading with the Enemy Act. The Government of India had long ago prevented hostile firms from conducting business in India for the benefit of enemy interests, but for the purpose of determining what was a hostile firm it was necessary to decide whether the firm or business carried on before the war for the benefit of enemy interests was likely to be resumed after the war on similar lines. This would give the Government of India power to close down firms which were now closed down but which were preparing to resume after the war, Lord Sydenham expressed his approval of the ordinances.

War-Time Election.

Motion for Select Committee.

LONDON, July 20.

The tremendous problems of registration was emphasised

ed by Mr. Samuel in the House of Commons in moving the appointment of a select committee to consider the question. The Committee would have to consider whether an arrangement was possible to include them. The Ballot Act did not provide for voting during a bombardment. He spoke strongly of the undesirability of an election at present. He alluded to the effect it would have abroad and said he was convinced that the public did not desire it.

Sir E. Carson's Opposition.

Sir Edward Carson opposed the motion. He believed that a general election must occur during the war. A select committee would be a farce, and the proposal merely meant shelving the matter.

Proposal Withdrawn.

The debate was generally unfavourable, and finally Mr. Asquith regretfully withdrew the proposal, adding that the Government would consider the whole matter and submit proposals of their own.

General Willcocks.

LONDON, July 20.

General Willcocks was received in audience by His Majesty yesterday.

France.

British Guns Roaring on Remaining 70 Miles Front.

LONDON, July 20.

Reuter's correspondent at Headquarters anticipated that British efforts will not be confined to the Gommecourt-Somme front and says that our guns are roaring over the whole remaining seventy miles, giving the Boches no respite. It is stated that the number of captured German guns runs into three figures exclusive of maxima.

PARIS.—Describing the capture of Ovillers a correspondent states that the brigade attacked on three sides and furious fighting at close quarters took place. The streets were full of shell-holes, and ruined houses and cellars were each a fortress. An entire German Brigade was lost. The village streets were strewn with mutilated corpses. Eight hundred were heaped up in the roadway between two forts defending the approaches to Ovillers.

BRITISH RECOVER LOST GROUND.

Massing Germans Dispersed.

LONDON, July 20.

General Sir Douglas Haig, in a communique to-night, reports that most of the ground lost at Longueval and Delville wood has been regained. Heavy fighting is still in progress at both places. South of Delville wood in the afternoon our fire dispersed a large body of Germans massing to attack Waterlot farm from the direction of Guillemont.

Operations on French Front.

Somme Trenches and Prisoners Captured.

LONDON, July 20.

PARIS.—Last night's communique reported that south of the Somme and south of Estrees minor operations in our capturing some trenches and prisoners. There has been cannonade at Verdun but no infantry action.

HEAVY BRITISH CASUALTY LISTS.

But The "Chaps in Better Heart."

Wounded Officers' Statement.

LONDON, July 20.

Wounded British Officers emphasise that though our casualty lists are big we are gaining on balance all the time not only in ground but enormously in man power and morale. Our chaps, they state, are in better heart to-day than ever. On present relation of gains to losses if our casualties were ten times what they are, the war would be over before the end of summer and Germany would be down and out. Moreover a big lot of our casualties will be fit to fight in a month.

New Russian Troops.

Arrival in France.

LONDON, July 20.

PARIS.—A fresh contingent of Russians has landed at Brest. They go to the instruction camp and will go from there to the front.

Russia.

German Bombs on Reval.

LONDON, July 21.

PETROGRAD.—A communique says:—German aeroplanes dropped thirteen bombs on Reval. As the result of rains the Dniester has risen eight feet, demolishing bridges. We are approaching the mountain passes southwest of Kutay along both Cherimosh rivers.

TELEGRAMS.

Russian Cavalry in Bukovina.

Frontier Fighting.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The precise position of the Russian Cavalry in Bukovina in relation to the passes is uncertain. Commentators in Petrograd anticipate that it will shortly operate behind General Pflanzer's army. Vienna reports admit that frontier fighting has taken place.—("C. and M. Gazette.")

Russian Advance in Caucasus.

Further Russian Captures.

LONDON, July 20.

PETROGRAD.—A communique says:—The Caucasian army has again advanced considerably south of Trebizond and westward of Biaburt, everywhere dislodging rear-guards. During the last few days we have captured 85 Turkish officers and 1,200 Askaris.

Rumania.

Rumania Waiting.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The "Berliner Tageblatt" Bucharest correspondent says that Rumania is seeking to gain time and awaits further military developments before taking a decision. Rumania's action in immobilising harvest until 28th August is evidently a political one.

Germany.

The Food Question.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The Amsterdam correspondent of the "Central News" agency states that southern Germany, despite reproaches, is retaining its own supplies. The equalization of meat rations throughout Germany has not been attained.—("C. and M. Gazette.")

German War Aims.

Limitation According to Present Situation.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—A "Central News" telegram from Amsterdam states that Baron Von Zedlitz suggested to six economic societies that were signatories to a famous memorial concerning war aims, a limitation of their aims in accordance with the present situation of the war.—("C. and M. Gazette.")

Austria.

Austria's Dilemma.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The "Corriere della Sera's" military correspondent states that Austria's best troops remain facing Italy. The Italians are nearer Vienna than the Russians, and the weakening of opposition to them would jeopardise the Isouzoline, which is already seriously compromised.—("C. and M. Gazette.")

Troops Rushed From Serbia to Carpathians.

LONDON, July 20.

Austria has rushed 60,000 landstrum troops from Serbia to the Carpathians. Count Bethelke assures the Hungarian journalists that it is impossible for Russians to enter Hungary.

Mesopotamia.

The Dardanelles and Mesopotamia.

Statements in Parliament.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Asquith stated that the papers regarding the Dardanelles could not be published at present except incompletely. The War Council were unanimously of opinion that their publication would assist the enemy.

Referring to Mesopotamia he said that every step had been taken on the consent advice of the military authorities. Regarding the conduct of the campaign there had undoubtedly been incidents which had aroused anxiety and doubt whether the best means had been adopted to secure the end in view. The Commission of Enquiry into the medical arrangements in Mesopotamia had reported that, when they left, everything possible was being done, and the Government was satisfied that imperfection in transport were being remedied. He suggested that a discussion on the subject take place on Thursday. Mr. Asquith said that the Army Council strongly opposed the publication of the papers regarding Mesopotamia, as they would furnish the enemy with valuable information, and the General Staff was of opinion that their publication would prejudice the success of the operations now proceeding. Mr. Asquith emphasised that political had never been allowed to override military considerations in Mesopotamia. He declared that the Government was convinced that the transport difficulties would soon completely disappear, as far as local conditions permitted.

Sir Edward Carson undertook to frame a motion for discussion on Thursday.

In the House of Lords Lord Crew made a statement similar to Mr. Asquith's, and the discussion was fixed for Thursday.

Resolution by Liberal War Group.

The Liberal war group have tabled a resolution with reference to the inadequacy of transport and medical arrangements in Mesopotamia, which is tantamount to a vote of censure. The group have also decided to support Sir Edward Carson's motion.

The Medical Arrangements.

LONDON, July 20.

Replying in the House of Commons to Sir Henry Craig, Mr. Chamberlain announced that he had asked the Viceroy to expedite the consideration of the report on medical arrangements in Mesopotamia by the authorities in India and to address it to him with their observations as soon as possible. He emphasised that it was right that the Indian Government and Imperial Government should

TELEGRAMS.

have the opportunity of examining the report prior to its publication, and assured the House that everything possible was being done to ameliorate conditions.

Mr. Forster stated that the War Office had complied with all demands made hitherto.

Situation Unchanged.
Temperature 120 Degrees in Shade.

LONDON, July 20.
It is officially announced that the situation in Mesopotamia is unchanged. Temperature is 120 degrees in shade.

Death of Sir Victor Horsley.

LONDON, July 20.
Sir Victor Horsley has died of heat stroke in Mesopotamia, where he had volunteered for service.

United States,
Commander of the "Deutschland".

LAHORE, July 20.
LONDON, July 19th.—The "Times" Washington correspondent states that the "Deutschland" was commanded by an ex-officer of the interned liner "Neckar," who was officially mentioned in connection with the Welland Canal plot.—(C. and M. Gazette.)

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.

(BY WIRE.)

Calcutta.

Presentation of Police Medals at Calcutta.
Lord Carmichael's Speech.

DACCA, July 20.
H. E. Lord Carmichael attended a Police parade this morning at the new Government House buildings. His Excellency, in presenting the King's Police Medals, said:—Among those who won it in the past was Deputy Superintendent Basanta Kumar Chatterjee, whose untimely death we all sincerely mourn. In all countries Police work may at times call for supreme self-sacrifice. In India, as in other countries, members of the police force have not shrunk from making the sacrifice. Here in Bengal Deputy Superintendent Basanta Kumar Chatterjee and other men have shown that they were ready to lay down their lives in the cause of duty and their example must, I feel sure, prove an inspiration to their comrades. Basanta Kumar Chatterjee was a good Police Officer, a man who knew his work well and did his work well. But he was more. He was a man of a lovable nature, who won the affectionate esteem, not only of his brother officers and of his subordinates, Indian and European alike, but also of those of the general public with whom he was brought into touch. He was a brave man and, as I can say from my own knowledge—he came to see me not many days before his death—he was as modest as he was brave. In conclusion the Governor said:—"Speaking on behalf of the Government, I assure you that in their difficult task of combating revolutionary crime our Police forces have our whole-hearted sympathy and support."

His Excellency then decorated Mr. W. T. Moore, Mr. T. C. Simson, Mr. L. H. M. Colson, Head-constable Keramat Hussain; Inspector Muhammad Ishaquddin Choudhury, Sub-Inspector Abdul Gaffur and Sub-Inspector Fayad Hussain, all of whom he addressed individually. To Head-constable Keramat Hussain the Governor said:—"You displayed conspicuous gallantry and presence of mind on the occasion of a sensational disturbance in Dinajpur. After the Superintendent of Police had been wounded you assumed charge and with great presence of mind succeeded in quelling the fray and arresting those responsible for creating it."

A Hindu Women Charged With Bigamy.
Mother and Second Husband Abet Her.

CALCUTTA, July 21.
before Mr. Keays, Magistrate, at Jorabagan, yesterday an application was made on behalf of Kumud Nath Sircar a Hindu, for process against his wife on a charge of bigamy, the complainant's cousin Promada Charan Sircar and the accused's mother being charged with abetment. The complainant is a landholder of Pabna, and Vakil of the High Court, at present practising at the Judge's Court, Pabna. The complainant and his wife the first accused, lived peacefully together as stated in the petition till the death of his father-in-law in August 1912. Since then the relation between Kumud Nath Sircar and his mother-in-law became strained, and in 1914 the former had to take out a search warrant for the production of his wife but no trace of her could be got. Recently on coming to Calcutta the complainant came to know that his wife represented herself to be a widow and married his cousin on the second instant under Act 3 of 1872 (Special Marriage Act) with the knowledge of the mother. His Honour ordered summons to be issued against the first accused under Section 494 I. P. C.

Indian Industrial Commission.
An Informal Meeting.

CALCUTTA, July 20.
There will be an informal meeting of members of the India Industrial Commission to-morrow to settle some preliminary matters connected with the formal sittings of the Commission, commencing in October. All members of the Commission, except the Hon'ble Mr. Low, who has not arrived in Calcutta, and the Right Hon'ble Sir Horace Curzon Plunkett and Mr. Edward Hopkinson, who are now in England, will attend the Commission. Mr. Alfred Chatterton from Mysore the Hon'ble Mr. Fazulbhoy Currimbhoy and Sir Dorabji Jamsetji Tata from Bombay have already arrived, and

TELEGRAMS.

the Hon'ble Pundit Madan Mohan Malaviya arrives by the Punjab mail to-morrow morning. Members of the Commission will dine with the Hon'ble Sir Francis Stewart to-morrow. After dinner Sir Thomas Holland leaves for Kulti and will return to Calcutta on the 25th. He will attend the Railway Conference on the 26th, leaving for Madras on the same night.

Police Powers of Arrest.
A Case in Calcutta High Court.

CALCUTTA, July 20.
At the High Court to-day, Mr. Justice Chaudhuri disposed of the rule issued on behalf of Charu Chunder Muzumdar, Managing Agent in Calcutta of Bharat Luxmi Provident Co. Ltd., calling upon the Calcutta Police Commissioner to show cause why the petitioner should not be set at liberty. It appeared that in a letter written to the Calcutta Police by the Superintendent of Police at Karwar, in the Bombay Presidency, the petitioner was arrested here without warrant. His Lordship, in the course of a lengthy judgment, observed that such application, under Section 491, Criminal Procedure Code, should be made before the Judge presiding over the original criminal jurisdiction. Dealing with the present case, His Lordship held it was necessary, in exercising such large powers, to be very careful in regard to the matter, and that reasonable suspicion or credible information must be based upon facts which the Police officer was called upon to consider before he could act upon it. In conclusion, His Lordship made the rule absolute and directed that the petitioner be set at liberty.

New Companies Registered in India.

CALCUTTA, July 20.
During the month of May six companies were registered in India with a capital of Rs. 72¼ lakhs. They comprised the Trust of India floated as a private company in Simla with a capital of 50 lakhs, Delhi Flour Mills with a capital of 8 lakhs. Dhunseri and Bijni Doars Tea Companies each with six lakhs, and the Oriental Tea Co. with two lakhs, and Messrs. Cooper & Butler, General Merchants, Bombay, with a capital of Rs. 25,000.

Bombay.**Bombay Share Market.**

BOMBAY, July 20.
Further sensational rise in almost all cotton mill shares is a feature of the market to-day. Outside cotton mill shares Tata Hydro ordinary advanced from Rs. 1360 to Rs. 1400. Centrals were in demand at Rs. 2305 and Crescents advanced to Rs. 133¾. Currimbhoy were slightly weak at Rs. 253¾ and Fazulbhoy advanced to Rs. 520. Indore Malwas were slightly better at Rs. 316¾ and Indian bleaching firm at Rs. 170. Standards closed at Rs. 1357½ and Swadeshis were firm at Rs. 1760. Bank shares were firm, Bank of Bombay being in demand at Rs. 1520 and Bank of India quiet at Rs. 73. In miscellaneous shares Bombay Burmahs were firm at Rs. 925. Tata Iron and Steel ordinary were firm at Rs. 171½ and deferred advanced to Rs. 750. 3½ per cent Government paper was quiet at Rs. 76 and small pieces at Rs. 76½ for buyers.

Punjab.

Mrs. Besant and Bombay Government.
The "Observer's" Castigation.

LAHORE, July 20.
The "Observer" an English organ of Muslim opinion in this province, in the course of a long appreciative article on Mrs. Besant, says:—We cannot conceive of a step more rash or injudicious, in fact, outrageous than that taken by the Government of Bombay against a woman of high character, noble mission, inspiring antecedents and burning patriotism like Mrs. Besant, and we appeal to H.E. Lord Chelmsford to remove this sore blot upon the British administration of this country by immediately putting his foot on the order, which has barred the western presidency to the ennobling spiritual influence of a savant like Mrs. Besant.

Burma.**Lieutenant-Governor on Tour.**

RANGOON, July 20.
H. H. the Lieutenant-Governor, accompanied by the Financial Commissioner, Burma; Commissioner of Tenasserim, Revenue Secretary, Captain Roberts, Private Secretary and Mr. Heath, A. D. C., arrived at Tavoy, yesterday afternoon. After visiting various schools, hospital and Assay Laboratory His Honour reached the Circuit House at 7 p. m. After dinner His Honour attended a cinematograph exhibition in aid of the Red Cross Society. The Lieutenant-Governor held his first conference with local officials to-day.

South India.

Red Fluid Falls as Rain.
A Curious Phenomenon.

CALICUT, July 20.
A report just received from Anjengo goes to show that the rain that fell there for half an hour on the 7th instant consisted of a red fluid and that the strange phenomenon having caused considerable wonder and excitement, the local police arranged to collect about half a bottle of the red fluid. The phenomenon was noticeable only within a circumference of a little over half a mile, where the ground was found, on inspection to have been stained with red colour. The police immediately reported the matter to the local Deputy Tahsildar, who inspected the spot. A report it is understood has been made to the District Superintendent of Police, South Malabar. It is understood that the red fluid collected by the Police will be forwarded to the Government Meteorologist for examination.

New Hyderabad Resident's Arrival.

SECUNDERABAD, July 21.
The Hon'ble Mr. S. M. Fraser, C. S. I., C. I. E., Resident at Hyderabad and Mrs. Fraser will arrive at

TELEGRAMS.

Secunderabad Railway Station on the morning of Monday the 24th instant, the arrival being public. For the present the Resident will occupy the Bolarum Residency.

Severe Gale.
100 Fishermen Missing.

SIMLA, July 20.
A telegram from Colombo reports a severe gale in which it is feared that upwards of a hundred fishermen have lost their lives having been caught unexpectedly. Government tugs are out searching and have rescued many.

Central Provinces**Congress Presidentship.****C. P. Nominations.**

NAGPUR, July 20.
At a meeting of the Provincial Congress Committee held under Presidentship of Hon'ble Sir Bepin Krishna Bose, Hon'ble Mr. Vijayaragavachariar, Babu Ambica Charan Muzumdar and Sir Syed Ali Imam were recommended for Presidentship of the Congress this year.

A meeting has been convened of the leading gentlemen in the Town Hall on the 24th instant, for the purpose of formation of a recruiting committee for this district to raise men for a Maratha Brahmin Company.

BRIEF TELEGRAM.

The Bank of Bengal rate remains five per cent.

The S. S. "Khive," with English mails, will sail on Sunday afternoon, the 23rd instant.

Mahomed Sheriff having withdrawn his candidature for election to the Imperial Council Mir Asad Ali Khan will be considered duly elected.

The P. and O. Company's Steamer "Kashmir" with the outward mails of the 7th instant is expected to arrive in Bombay at midnight on Monday next.

H. E. the Governor of Bombay has accepted the resignation by the Hon'ble Mr. M. de P. Webb, C. I. E., of his office as an Additional Member of the Bombay Legislative Council.

The Customs authorities at Calcutta yesterday morning searched S. S. "Fooksang" and recovered 25 maunds of opium valued at over a lakh of rupees. No arrests have been made.

At the conclusion of the Mandalay Special Tribunal cases in the course of the next few days Maung Kin, one of the Commissioners, will revert to his appointment of Assistant Government Advocate, Burmah.

It is notified that persons desirous of admission to the Council Chamber on the 3rd August should make their applications through a number of the Council to reach the Secretary at Madras not later than 31st July.

Dewan Bahadur Kashinath Ramachandra Godbole has handed over a sum of Rs. 10,000 to the Deccan Education Society's Navin Marathi Shala and has expressed a desire that the interest on the amount should be utilised towards helping poor and deserving students in the school.

The Punjab Chief Court's long vacation will begin on the 3rd August and terminate on the 3rd October. The subordinate Civil Courts ordinarily enjoy a vacation from the 1st to the 30th September. This year they take their vacation from the 4th September to the 3rd October.

Mr. Ross Alston to-day on behalf of the Government withdrew the two remaining charges of bribery against Mr. Gokul Prosad, Sub-Judge, Allahabad, and closed the case for prosecution. Defence will file their written statement on Monday and in the meantime the Commissioners will inspect the houses of Benode Behari and the Sub-Judge. Benode Behari will be produced on Monday for identification by the witnesses.

Weather Report.

SIMLA, July 20.
The monsoon has been somewhat less active especially in northern India. Rainfall has been nearly general in Assam, Chota Nagpur, the United Provinces, east and north Punjab, the Central Provinces, Bombay Deccan and Hyderabad; local in Bengal, Behar, Kashmir, east Rajaputana, Central India east and Madras Deccan. A few falls also occurred in Burma, Gujrat, and east Baluchistan.

Chief amounts are:—Moulmein 2 inches, Victoria Point, Dibrugarh and Dhubri 1½; Cherrapunji 2, Mymensingh 1½, Ranchi 1, Mussoorie 5, Bareilly 3, Lucknow, 2, Bahraich 1½, Benares, Mainpuri, Ludhiana and Rajkot 1; Chanda and Aurangabad 1½; Ahmednagar 5, Poona and Belgaum 1.

FORECAST:—Further decrease in activity of Monsoon.

నామోజ్య శాసనసభ

మహాత్మాను మేరపు గారు సభ్యత్వము వదిలినట్లు గాన
హూరు అసదీబీ ఖాను గారు నియోజితవై నట్లు నిర్ధారణ
కాదు.

చెన్నపురి శాసన సభ

8-3-16 న జరుగు సభకు రానోరవారు ఈనెల 31 న
తేదీ లోపుగా కార్యద్యక్తి చేరుట్లు దరఖాస్తు నోక సభ్యుని
దరఖాస్తును చెన్న పూకి పంపవలెను.

నావిక ప్రయోగము

III

హంకాంగు బాను 2:1-మేము వెళుచు చేరుకొంటున్నది కింకన తెల్లవారలేదు. పట్టణము నానందించుచు నీలవర్ణపు కొండలమీద నుండి తెల్లనిబుల్బులు లేచుచు, చిన్నకుప్పర పడుచుండెను. దూరమున నుండి చూచువారల కీట్టణము పెద్ద కొబ్బరితోటలై గన్పట్టును. పోలీసువారి కరీక్ష యొర పిమ్మట, వారి యనుమతికొని యూరింగునికి బోలెని. ఓడ ఒక్కొక్క రేవుస్థలము చేరుటతోడనే పోలీసువారి రాక చిన్న స్త్రీలులాంటి ఎదుగు వచ్చి ఒకటర, రెండర కరగతి బాటసారుల ప్రయాణమునకై దొరకనమువారి ప్రతిఘటన చే నొసగబడిన ప్రతికలను పరీక్షించి వెదలిపోవుచు మూడర కరగతి బాటసారుల నిర్బంధములు విశేషము. మూడరనుండి వెళుచున్న వారి చాలమంది పంజాబువారు, మతీకొండలును దిగిరి. వీరు దిగకమునుపే పోలీసువారు వచ్చి వీరిల బాటితాను దీసికొని, వరుసలు వరుసలుగా నిలువబెట్టి ప్రేషనుకు దీసికొని పోయిరి. అక్కడ, వీరి యొకరి యొకరు సంకతులపెట్ల వ్రాసి కొని వదలివెట్టి యుండును. ఇక్కడి యింట్లు ప్రాతవిగ్గ గన్పట్టి నను పీఠులుమాత్రము అద్దములవలె నున్నవి. బ్రాహ్మబండ్లు, విద్యుద్దీపములు, మంచినీళ్లపంపులు మున్నగు సౌకర్యము లన్నియు గలవు. మనదేశము వదలివెళ్లిన వారల నింతవఱకు, సందులు గొండులు, రోడ్లవై నూతులవలె గ్రుచ్చుకొను రాళ్లు, నురికి వాననలు, జూచియుండలేదు. రంగూనులో వారిధి తెల్లు ప్రతిఫలమున గానవచ్చెదలె అట్లే చీవావారి వికల్ప జూచె దము. రిక్తాలూగుట, మూటలుమోయుట, బట్టలుడుకుట, పీఠులరక్క గూడుమండి పండ్లకూట్టుట, చిరుతిండి దుకాణములు పెట్టుట, కూరగాయల విక్రయము, బెల్లర వస్తువుల దుకాణములు, పెద్ద పెద్దపావులు కలిగియుండుట మున్నగువాని యందెల్ల చీవావారి చేరచెదము. చీవావారి ప్రాబల్య మీరేవునుండి ప్రాగింధమైకట్లు కనుకట్టును. బ్రాహ్మబండ్ల నడుపుట, బ్రాహ్మల తినిభిక్షును పనులలో దాక్షిణ్యములు కొండలు. కనుపడిరి గాని మన దేశముల యధీకరం దిన్న పెద్దపావుల వంతగా జూడలేదు.

చీవావారి దేవాలయము.

ఈవెనాగులో ముఖ్యముగా చూడదగినది చీవావారి దేవాలయము. ఇది యూరికి వెళ్లవలసినదైదు మైళ్లదూరమునందున్నది. అంతఃకల కొబ్బరి, పనస, మ్యాంగోస్టిక్ మున్నగు ఫలవృక్షములతో నిండియుండు శృంగార క్రమక విధ్యునందుండి బ్రాహ్మ పోవును. దేవాలయమున కెదురుగా నొకచిన్న నెలయేరుకలను. దీనినాటి, మెట్లవై గొంతదూరము పోవుటతోడనే క్షిపిక చిన్నమందిరము గన్పట్టును. ఇదియూను భాగములుగానున్నది. మధ్యదారిలో చిన్న గుట్టయొకటికలను. ఇది, నీలపురంకుతో పూయబడి, జంతుశరణున కాలంబు జూచు గువాలవలె చిన్న చిన్న గుహలు చెక్కబడిఅంతు విగ్గ హము లుంచుబడినవి. ఈగుహలధ్యభాగమున పెద్ద ఇత్తడివిగ్గ హ మొకటికలదు. దీనికినురక్కల చిన్న ప్రతిమలు పెట్టబడి యున్నవి. వీరికి క్రిందిభాగమున నొక స్త్రీయొక్క విగ్గము కలదు. దీనియెటుట పుష్పగుచ్ఛము లున్నవి. చిన్న మైవపు లెక్కులు వెలుగుచుండెను. దేవునిదర్శనార్థమునవచ్చువారి నీటి త్రమై చీవాటపాదాలు, అగ్రవస్త్రము, మలము, మున్నగువండు సామాను విక్రయించుటకు ఈ కాలము కూడ నొకటి అప్రకృత కలదు. ఇక్కడనుండి మెట్లవై నుతికొంత దూరము పోయిన నొక మందిరము గానవచ్చును. ఈదూర్వమున కిర్రపక్కల ఆకుఫలము చెట్లు పంపలులలో వ్రేలాడ గట్టబడి యున్నవి. ఎడమ వైపున నొక చిన్న ఉద్యానవనము.

కిమ్మతావుల వేదచెల్లునది సువాసన ద్రవ్య రాజము

ఆలోచనా స్పీంటో కలిపించుట. సుగంధపుష్పముల రసము. నాలుగురెండు...
కలిపిపై వేసికొనినవో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. దేవతానిలయు సందకత
నానందము కలిగించగలదు

జల చిన్న సీసా 1-5	...	0-8-0
" మధ్యరకం "	...	0-12-0
" పెద్దసీసా "	...	2-0-0
సుగంధ కాళ్లు "	...	0-1-0

సి. పి. చార్జ్ ప్రత్యేకము.

సోలుపజంట్లు:—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ టెమికల్ కంపెనీ,

నెం 155 బామామసీ, బొంబాయి.

మదరాసు పజంట్లు:— మెమోతా పురుషోత్తముర్రీ

124

నెం 29, వై. నాథులూర్ రోడ్, భూలంకడి సమీపం, మద్రాసు.

దాని కనకల నొక చిన్న దొంగవు. దానినిండ వందలకొలది తాబేళ్లు, కుడివైపున చిన్న గోడ. దాని ప్రక్క నెయేటి యొక్క బుడబుడ ధ్వజము. ఈ రెండవ మందిరమున పెద్ద విగ్గహ మొకటి స్థాపితబడినది. దీని కిగర్కల మతీ రెండు పెద్ద విగ్గహములు కలవు. వీని ఎత్తు ఆరేట అడుగు లుండును. దీనిని దాటి మతీగొంత దూరము పోయిన మన కిం కొక మందిరము కనుండును. ఇదియే పృథావ దేవాలయము. ఇక్కడ మూడు పెద్ద పాద్మ విగ్గహములున్నవి. ఇందు మధ్య విగ్గహముయొక్క ముఖమువై నగ్నము కాంతము, ఆంధము, గాంభీర్యము, చిత్రించుట కద్వితరము. దీని యెటుట నొక చిన్న దేవాలయము, దాని ప్రక్క కొన్ని పూగుత్తులు, అగ్రవస్త్రము, వీని యన్నిటి తరువాత వాలరాతితో చెక్కబడిన పాద్మ విగ్గహము. హేలుయొక్క మధ్యభాగమున పెద్ద పెద్ద ఇత్తడి వానలు పెట్టి వానిలో సాంప్రాదేయము వెలిగించు చుండిరి. వైక వికరింపబడిన మూడు పృథావ విగ్గహముల కిం ప్రక్కల పెద్ద పెద్ద ప్రతిమ లున్నవి. ఇవి, చీవావారి పురాణ గాథలకు సంబంధించిన మహాపురుషులవలె చెప్పి వారు. ఈ దేవాలయము నానుకొనియే పూజారుల నివాసమునకై ఒక చక్కని మందిరము కలదు. మేమిచటకు బోవుటతోడనే పూజారులు పాముగాని, పంచదార గాని లేరి లేమాకు కమా యము నొక చిన్న గిన్నెలో పోసి త్రాగుట కిచ్చి దేవాలయమునకు 40,000 రూప్యముల వఱకు ఋణము కలదని నుడివిరి.

సింగపురపు ప్రాముఖ్యము.

సింగపుర పీఠాంగుకం తెలు రమ్యమైన పట్టణము. పెద్ద నర్తకస్థానము. క్రమంచయొక్క అన్ని భాగములకు బోవుకోడ లనేకము లిచ్చుట ప్రతిదినము ఉండును ఇక్కడ మనదేశముల బహుళకర్మ. వ్యాపారయంతయు విశేషము చీవావారి యధీకర మందే కలగు. ఇది ప్రేట్టు పెట్టి మెంట్లుల గవర్నరుగారి యొక్క నివాసస్థాన మగుటవలన అందును స్థిరగ గౌరవ మంతయు గలిగియున్నది.

పత్రికల స్థితి.

మేమి కలకత్తావదలివచ్చుటనుండియు లోకమంతయు అంధకారముగ నున్నది. కిదిసమప్రభువుయొక్క బహుమతి కరమైన మృతి సహితము మామ చాలగోజులకు గాని తెలియ లేదు. సింగపుర, వెళుచున్నవారి అంగ్లదైవికవార్తా పత్రికలు మూడు నాలుగుగలవు. వీరిభీరు బహు అధికము. అయినను, వానియందు చదువదగిన సంకతులకూడ బహు స్వల్పమే. మనదేశపు పత్రికలలో గానవచ్చునంత విప్రులుగా పీనియందు విదేశ వృత్తాంతములు గానము. తెలుగు కంపెనీ వారి పెట్టిగ్రాములీవు. దేశీయవార్తలు మృగ్యము. మనదేశ ములోనే ప్రసిద్ధ పత్రికలు విప్పికను లోకసంగ్రహమంతయు నొక్కక్షణములో తెలిసికొనవలెను. ఇక్కడి పత్రిక లింకను బాంధ్యస్థితియంతే యున్నది ఆ. నారాయణరావు.

శ్రీ శైవమహాసభ.

కోకటన.

సంస్కృతీహానాభావల సభ్యులందుట్టి గాని వేదాన్య యము చేయినట్టి గాని వైక బ్రాహ్మణ వీరబాహు వైక మహాసభలను దర్శింపవలయు గోరునెవల తమస్థితిగతులకు తెలుపుకొనుచు సభలను ముద్రించబడి పత్రికలకు బంపబడి యుండు సమానా ప్రకారము దరఖాస్తులను వ్రాసి యీ జూలై నెలొఖరులోగా చేతులారున మాలో నెవర ద్విత్వము పంపుకొనవచ్చును.

కొంపల్లి కోటిలింగం, గుంటూరు.

కాశీనాథుని నానేర్వరరావు, చెన్నపట్టణము.

కార్యదక్షులు

శింగ రాజు మెకటసు బాబరావు, బెడవాడ.

కోకాధిపతి

తెలుగు ఆనందవాచక పుస్తకములు

మొదటితరగతినుండి నాలుగవతరగతివఱకును మాయొద్ద సిద్ధముగానున్నవి. ఇవి బ్రిటిష్ జెండిన పితాపురము హై స్కూల్ పృథావోపాధ్యాయులైన బ్రిహ్మశ్రీ, కూచి నర సింహంతులు బి. యె; డాక్. టి. గారి చేతను. పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు - ర చేతను రచించబడినవి. మతీయు మొదటి మూడు తరగతులవాచక పుస్తకములకు డైరెక్టరు గారు 1916 వ సం జూన్ నెల 6 వ తేదీన ఫోర్టు నెంట్లు బార్డి పెట్టెలలో పాఠశాలలయందు పయోగింపవచ్చునని ఆను మతి యిచ్చియున్నాడు. ఒక్కొక్క పుస్తకమునకు మిక్కిలి నుండరియలైన సాదాపటములును రంగుపటములును నున్నవి.

ఆనందవాచక పుస్తకము, మొదటితరగతి రూ 0-2-0

" రెండవతరగతి రూ 0-2-6

" మూడవతరగతి రూ 0-3-0

" నాలుగవతరగతి రూ 0-4-0

N.B.—ఎక్కడ గాకొనబడుకే నెల్లర్లను కమిషనరీబడును. 235 ఆక్. వెంకటేశ్వర అండుకో,

ఆనంద ముద్రాలయాధిపాదలు, మద్రాసు.

గ్యాలిన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయు (అను) తరపిండును నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుపుచో యేర్పాగములు యేర్పేరునుచేయుచో అది ఇది కోయినపుడు స్వల్పముగానేయు రిచేరును యాయంకముల కల్ల అభ్యాసపుర్యక్తముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ వోరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి వచ్చు నెంట్లుబారివద్దనుండి లై సెన్సు యిప్పించి పంపబడును, అందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగిజ్ఞానము జూలై నెల 1వ తేదీ నుండి ప్రారంభమగును. జ్ఞానులలో చేరదలచిన విద్యార్థులు జూన్ 31 వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును. పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నిగసించుటకు వాకొనంగబడును. ఈ క్రింత నుదహరించువారికి వ్రాసికోవడు.

(41) గ్యాలిన్ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మీ బాయిలర్లు

విశేష కాలము పనిచేయువలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామ్రోజిమక్"ను యువయోగింపవలయును. దానినువయోగించిన బాయిలర్లు శ్రుక్కు పట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక మెల్ మేట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; అవమునున్న గొట్టములనున్న శ్రుక్కు పట్టకుండగను సుభ్రముగా నుంచును. ఈ కామ్రోజిమక్ యువయోగించినచో సామెత్తరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండు ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించి యు సలహాను గురించియు అసలు యేజంట్లకే వ్రాయవలయును

5 గాలములుగల రమ్ము 1-కి రు. 25-0-0.

ది రిలయన్సు పౌండింగ్ అండు

389 ఇంజనీరింగు వచ్చు

తపాలపెట్టె నెం 5555 రు మదరాసు

(వై కామ్రోజిమక్ గోరువచ్చును ఈ కోరిక చేరువాడ నై వాకొనవ గోరుచున్నాము)

మోహనీ తైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0

ఇది మనోహరమైనదైదు విద్యార్థులు, స్త్రీవర్ణు. ఉద్యోగిగ్గులు మొదలకు వారికి సుఖనిద్ర, విక్రాంతి నిచ్చును. రసభక్తియు అలలు 1-5 రూ 0-10-

పంకుమ పువ్వు

అమృతాంజనం డిహా, 109, ప్రేకోడ్, బొంబాయి
7, రెండుపల్లిపల్లి, మద్రాసు.

మీ కవనరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయినట్టిగాని పనులను గురించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసనములు, వంపులు వంపులుగ వంచ బడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుప కమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతి సందర్భముల సలహా నాలొచింపవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వెలల కిచ్చుటలోను కోరినంతనే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

విలాసము:—

ది రిలయన్స్ ఫౌండ్రీ

సౌత్ ఇండియా ఇంజనీరింగ్ లిమిటెడ్
తపాలపెట్టె నెం 553 రు,

389

మదరాసు.

(వై కామోజిమక గోదావరపుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదహరింప గోరుచున్నాడు.)

దంతచూరము

పండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచి పోషణము.

ఈ దంతచూరముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము ప్రవించకుండును.

నోట దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు

ముత్యముల తేల్లగా నుండును. అనేకులనల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది. సర్వసామాన్యముగ అందఱును వాడుటకు తగియున్నది.

పండ్లకు బలము నిచ్చును.

చిగుళ్లు గట్టిపడును.

ప్రతివారము వేలకువేలు డబ్బీలు విక్రయము డబ్బీ 1-కి 0-2 0. డజన్ రూ. 1-2-0.

అమృతాంజనము డిపో,

7, తంబు శెట్టివీధి, జార్జిటవును, మదరాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయు

ర్వేదీ యాషధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్కుస్

***

లేహములు, బిళ్లలు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారమున సిద్ధపరుచుదురు. వెలవట్టికత్తె వ్రాయుడు. ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధానిలోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works

388

The Aurvedic Pharmacists.

Elphinstone Road, Bombay, 13.

వైద్యవిద్య

దీనియందు మొదలుగ వైద్యబోధనలు నిండియున్నవి. 144 ప్రటెక్షన్ల పుస్తకము. మీ యింటివద్ద ఏ కర్మకర్తక పోస్తే జల్లులు కూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లు వుంటే తీసికొనుటకు ఎట్లునులేదా? ఇదే ఒక పుస్తకమునకు వ్రాయుడు. రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, 188 20, వైశాలబాగురోడ్డు, మద్రాసు.

చాల శ్రేష్ఠమైన ముక్కు-పాడి.

పలక 1-కి రూ. 0-1-8, పీకె 1-కి 3-0-0

సుగంధ ముక్కు-పాడి

బుడ్డి 1-కి 0-4-0 డజన్ 1-కి రూ. 2-0-0

కే. పొన్నురంగ మొదలియారు,

258

ముక్కు-పాడి క్యాపాకలు,

హిస్టుబాక్సు నెం. 175, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్వకనుభవముపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి కఠినసాధ్యమున దృఢగాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవాడుగా నీయబడును. పోస్టు చార్జియు శుమే భరించవలెనది. వెంటనే వ్రాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరెంకనిగపాటోవధాలయం. 157, బాద్లె, మదరాసు.

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి మొదలగు వానికి వేరెత్తినది

తామర ఒకవిధమైనపురుగువలన చర్మముబూదగాని, వెండ్రుకలతోగాని, గోళ్లతోగాని, పుట్టవచ్చును.

పురుగులలోని భేదమునుబట్టి తామరలోను 2, 3 భేదములుగలవు.

రాజారాణి గుర్తుగల తామరతైలము పూతినాశకములగు చాల మంచి మందులతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతి గాంచినది. అనేక యేండ్ల నుండియున్న తామర నాలుగైదుసార్లు రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసి యున్నారు.

కావున తామర, తీట, ఏనుగ గజ్జి మొదలగునవి గలవారందఱు ఈతైలమును బుసారివాడి చూడగోరెదము. వెల 0—4—0. దీనిని రాచిన మంటయుండదు. చర్మమునలు పెక్కుదు. పుండువడదు.

కర్ణశూలహరి

ఈ ద్రావకము వలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీముకారుట, చెవిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయముగును 5, 6, చొట్టను చెవిలో పోసిన బాధ వెంటనే తగ్గును. మంటయుండదు. వెల సీసా 1 కి రు 0-6-0. అమృతాంజనం డిపో 6 తంబు శెట్టివీధి జార్జిటవును, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా

అపరిమితపు రక్తమావలన జనించుబాధ్యములకు కీటిమూపంటి మందు. దుశపులను, చుచ్చులను, గండమూలములను, పాతనోళ్లను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

28

చర్మరోగసార్వభౌమ గణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యధర్మము అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును, కాల్షేసంబంధమును నొక్కటను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరచును. తీరరాకోగ్యమును గలగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 షెన్సుల బుడ్డలలో అమ్మబడును.

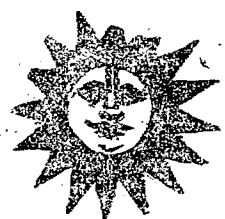
వ్రాతెలియు:—

పి. డి. సావంత్, గజక. పనసవాడి నం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

కుంకుమ పువ్వు

వ్యవసాయము

వ్యవసాయము

వ్యవసాయము నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువాగు సూర్యమార్గము గమనింపుడు కరస్పాజెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

మిస్. మారాయణ తిండు కంపెనీ. (55) 21, హమ్మంవిధి, బొంబాయి

ఆదివచ్చికాన లేక జిన్న

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

కస్తూరి

తులం 1 కి రూ. 30-0-0

అమృతాంజనం డిపో 6, తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది. గ్రంథకర్త:—గా. హరిహర్ స్వత్రమరావు, ఎం. ఏ.

శైలిసులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింపవలయు లేదు. సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా వంపుడుము.

అయ్యవారి:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, (27) 145, కాళివీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.